

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Bakalářský studijní program Ekonomika a management,
studijní obor: Finanční řízení podniku
realizovaný na Vyšší odborné škole ekonomické Zlín

NÁVRH NA ZDOKONALENÍ HOSPODAŘENÍ MĚSTA ZÁBŘEH

Bakalářská práce

Vypracoval: Eva Klemšová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Bc. Antonín Janhuba

Zlín 2006

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je návrh na zdokonalení hospodaření města Zábřeh.

V návaznosti na teoretickou část, která je zaměřena na objasnění základních pojmů týkajících se především obce a rozpočtu, byla provedena analýza hospodaření města Zábřeh v letech 2002 - 2004.

Analýza byla provedena z důvodu získání podkladů pro možné návrhy vedoucí ke zdokonalení hospodaření města Zábřeh. Pro účely analýzy byly využity rozpočty a závěrečné účty let 2002 – 2004.

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji panu Ing. Bc. Antonínu Janhubovi, tajemníkovi Městského úřadu Zábřeh, za odborné vedení při zpracovávání této práce.

Dále děkuji všem zaměstnancům finančního odboru Městského úřadu Zábřeh, především paní Ing. Veronice Dobiášové, analytičce finančního odboru, za ochotné poskytování potřebných informací a podkladů.

V neposlední řadě děkuji také paní Věře Chládkové a paní Ing. Veronice Dobiášové za poskytnutí zázemí v jejich kanceláři během praxe na Městském úřadě v Zábřehu a psaní této bakalářské práce.

OBSAH

1 ÚVOD	8
I. TEORETICKÁ ČÁST	
2 OBEC	9
2.1 CHARAKTERISTIKA OBCE	9
2.2 ORGÁNY OBCE	10
2.2.1 Zastupitelstvo obce.....	10
2.2.2 Rada obce	10
2.2.3 Starosta	10
2.2.4 Obecní úřad	11
2.2.5 Tajemník obecního úřadu.....	11
2.3 MAJETEK OBCE	11
2.3.1 Hospodaření obce s majetkem.....	12
2.4 ÚČETNICTVÍ OBCÍ.....	12
3 ROZPOČET	13
3.1 ROZPOČTOVÁ SOUSTAVA ČR	13
3.2 ROZPOČET OBCE.....	14
3.3 OBSAH ROZPOČTU	15
3.4 PŘÍJMY ROZPOČTU OBCE	15
3.5 VÝDAJE ROZPOČTU OBCE	16
3.6 ROZPOČTOVÝ VÝHLED OBCE.....	17
3.7 ROZPOČTOVÉ ZMĚNY	17
3.8 ROZPOČTOVÁ OPATŘENÍ	17
3.9 MIMOROZPOČTOVÉ FONDY	18
4 ROZPOČTOVÁ SKLADBA	19
4.1 PŘÍJMY V ROZPOČTOVÉ SKLADBĚ.....	20
4.1.1 Daňové příjmy	20
4.1.2 Nedaňové příjmy	21
4.1.3 Kapitálové příjmy	22
4.1.4 Přijaté dotace	22
4.2 VÝDAJE V ROZPOČTOVÉ SKLADBĚ.....	23
4.2.1 Běžné výdaje	23
4.2.2 Kapitálové výdaje.....	23
4.3 FINANCOVÁNÍ V ROZPOČTOVÉ SKLADBĚ.....	24
5 FINANČNÍ ANALÝZA	25

II. ANALYTICKÁ ČÁST

6 MĚSTO ZÁBŘEH	27
7 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ MĚSTA ZÁBŘEH.....	29
8 ANALÝZA PŘÍJMŮ	30
8.1 CELKOVÉ PŘÍJMY	30
8.2 DAŇOVÉ PŘÍJMY	34
8.2.1 Daň z přidané hodnoty	35
8.2.2 Daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti	36
8.2.3 Daň z příjmu fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti	36
8.2.4 Daň z příjmu právnických osob.....	36
8.2.5 Daň z nemovitosti.....	39
8.2.6 Správní poplatky.....	40
8.2.7 Místní poplatky.....	40
8.3 DOTACE	42
8.4 NEDAŇOVÉ PŘÍJMY	43
8.5 KAPITÁLOVÉ PŘÍJMY	44
8.6 OSTATNÍ ZDROJE – FINANCOVÁNÍ	44
9 ANALÝZA VÝDAJŮ	45
9.1 CELKOVÉ VÝDAJE	45
9.2 PROVOZNÍ VÝDAJE	48
9.2.1 Odbor správní.....	49
9.2.2 Odbor vnitřní správy	49
9.2.3 Odbor správy majetku města.....	50
9.2.4 Odbor informatiky	50
9.2.5 Odbor sociální a zdravotní	50
9.2.6 Odbor rozvoje.....	50
9.2.7 Odbor finanční.....	50
9.2.8 Odbor školství, kultury a tělovýchovy	51
9.2.9 Osobní výdaje – platy.....	51
9.3 INVESTIČNÍ VÝDAJE.....	52
9.4 OSTATNÍ VÝDAJE – FINANCOVÁNÍ.....	54
10 FINANCOVÁNÍ.....	55
11 VÝPOČET UKAZATELE DLUHOVÉ SLUŽBY.....	57
12 ZÁVĚR	59
13 CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ	61
14 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	63
15 SEZNAM PŘÍLOH.....	64

1 ÚVOD

Tato bakalářská práce byla zpracovávána na Městském úřadě v Zábřehu a jejím cílem je navrhnout zdokonalení hospodaření města Zábřeh.

Pro získání podkladů pro možné návrhy opatření vedoucí ke zdokonalení hospodaření byla provedena analýza hospodaření města Zábřeh v letech 2002 – 2004. Pro potřeby analýzy bylo využito rozpočtů a závěrečných účtů města z let 2002 – 2004.

Analýza hospodaření města byla provedena na základě poznatků a informací získaných prostudováním odborné literatury, které jsou specifikovány v teoretické části práce. Tato část je zaměřena především na objasnění základních pojmů souvisejících s obcí a rozpočtem.

Analytická část je rozdělena do několika větších oblastí.

První oblast tvoří příjmy města v jednotlivých letech.

Aby mohl být vývoj příjmů blíže specifikován, byly celkové příjmy rozděleny na jednotlivé druhy a následně byly zjišťovány příčiny jejich případného nárůstu či poklesu. V příjmové oblasti, přesněji v oblasti daňových příjmů, je také sledována návaznost rozpočtu města na státní rozpočet.

Následující oblastí analytické části této práce jsou výdaje rozpočtu města Zábřeh, které jsou rozděleny na provozní a investiční a stejně jako u příjmů jsou odůvodněny jejich případné změny.

V rozpočtu města se jak v příjmové, tak ve výdajové oblasti vyskytuje také financování, které je zde uváděno jako ostatní zdroje a ostatní výdaje. Tyto druhy příjmů a výdajů jsou ponechány v jednotlivých oblastech, tzn. v příjmové i ve výdajové oblasti a dále jsou potom vyčleněny pro samostatnou kapitolu – financování.

Obsahem kapitoly financování je saldo příjmů a výdajů. Dále byl také zjišťován výsledek hospodaření jednotlivých sledovaných let.

Poslední oblastí analytické části je výpočet ukazatele dluhové služby, který město každoročně provádí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

2 OBEC

2.1 Charakteristika obce

Základem právní úpravy obcí je zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Podle tohoto zákona je obec základním územním samosprávným společenstvím občanů a tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.

Obcí se rozumí sídelní útvary všech velikostí. Je to sociální organismus, který je geograficky vymezený a relativně stabilní.

Obec má přímo ze zákona přiznáno postavení právnické osoby. V právních vztazích vystupuje svým jménem a nese odpovědnost, která z těchto vztahů plyne.

Obec může být definována také jako nositel veřejných úkolů. Pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. K plnění svých úkolů může zakládat a zřizovat příspěvkové organizace a organizační složky obce jako zařízení bez právní subjektivity, jiné právnické osoby a může také vstupovat do svazků obcí.

Obce mají vlastní majetek, se kterým hospodaří podle vlastního rozpočtu.

Každá obec má právo na samosprávu. Úkoly, které patří do obecní samosprávy tvoří oblast tzv. samostatné působnosti. Samostatnou působností obce se rozumí právo obce spravovat své záležitosti samostatně a řídit se pouze zákony a obecně závaznými právními předpisy vydanými vyššími orgány. Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat jen vyžaduje-li to ochrana zákona a jen způsobem, který zákon stanoví.

Státní správu, jejíž výkon byl zákonem o obcích svěřen obci, vykonává obec jako svou přenesenou působnost.

Obec může nabýt statusu města. Ve smyslu právním podle zákona o obcích je městem každá obec, která byla městem ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona (12. listopadu 2000) a pokud tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Podmínkou je, že obec má alespoň 3000 obyvatel.

Zábřeh, jehož hospodařením se budu v analytické části zabývat, má status města. V teoretické části práce jsem se rozhodla nadále užívat termín „obec“.

2.2 Orgány obce

Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce. Dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. [10]

Orgánem obce je také komise, jestliže jí byl svěřen výkon přenesené působnosti.

2.2.1 Zastupitelstvo obce

Počet členů zastupitelstva obce je stanoven v rámci rozpětí, které ukládá zákon o obcích. Rozpětí je dáno zejména počtem obyvatel a velikostí územního obvodu.

Zastupitelstvo rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. Je mu například vyhrazeno schvalovat rozpočet obce a závěrečný účet obce, volit starostu, místostarosty a další členy rady obce (radní) a odvolávat je z funkce, zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce a další.

Zastupitelstvo obce se schází podle potřeby, nejméně však jedenkrát za 3 měsíce. K platnosti usnesení, rozhodnutí nebo volby se vyžaduje souhlas nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva. Zasedání zastupitelstva obce je veřejné.

2.2.2 Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem obce, který připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva a zajišťuje plnění jím přijatých usnesení. Ze své činnosti odpovídá zastupitelstvu obce. Radu obce tvoří starosta, místostarosta (místostarostové) a další členové rady (radní), kteří jsou voleni zastupitelstvem obce. Počet členů rady obce je lichý a činí nejméně 5 a nejvýše 11 členů, přičemž nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce. Rada obce se schází podle potřeby a její schůze jsou neveřejné.

2.2.3 Starosta

Starosta je hlavním orgánem obce, který zastupuje obec navenek a za výkon své funkce odpovídá zastupitelstvu. Starostu volí a odvolává zastupitelstvo z řad svých členů.

Starosta např. jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu, odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce, odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce, spolu s místostarostou nebo s jiným radním podepisuje právní předpisy a další.

2.2.4 Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, který je v jeho čele, dále místostarostou (místostarosty), tajemníkem obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena a zaměstnanci obce. Obecní úřad plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce nebo rada obce a pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. V oblasti přenesené působnosti vykonává obecní úřad státní správu.

2.2.5 Tajemník obecního úřadu

Tajemník obecního úřadu plní podle pokynů starosty úkoly vyplývající z usnesení zastupitelstva obce a rady obce a další úkoly vyplývající z jeho pracovní náplně. Dále plní řadu úkolů vůči zaměstnancům obecního úřadu (např. uzavírá a ukončuje s nimi pracovní poměr, stanoví platy), řídí a kontroluje organizační složky obce atd.

Tajemník obecního úřadu nesmí vykonávat funkce v politických stranách a v politických hnutích a za plnění úkolů obecního úřadu je odpovědný starostovi.

2.3 Majetek obce

Majetek obce je jednou ze základních podmínek samosprávy. Bez vlastního majetku by obce pouze spravovaly cizí majetek a o jeho užívání by rozhodoval vlastník.

Prostřednictvím majetku může vedení obce ovlivňovat sociálně ekonomický rozvoj, život v obci, podnikatelské aktivity apod. U určitých statků je dokonce nutné, aby byly ve vlastnictví a správě obce, neboť je to ve veřejném zájmu, eventuálně jeho správa je obcím zákonem uložena. [7]

Do majetku obce patří:

- budovy, haly a stavby;
- stroje, přístroje a zařízení, dopravní prostředky a inventář;
- dlouhodobý nehmotný majetek (výsledky výzkumu, software, ocenitelná práva apod.);
- drobný dlouhodobý hmotný majetek;
- finanční investice;
- zásoby.

2.3.1 Hospodaření obce s majetkem

Majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně, v souladu s obecními zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Obce jsou povinny chránit svůj majetek před zničením, poškozením, odcizením, zneužitím a před neoprávněnými zásahy, pečovat o jeho zachování a rozvoj a jsou také povinny vést evidenci svého majetku.

Obec musí předem zveřejnit svůj záměr prodat, směnit nebo darovat nemovitý majetek, pronajmout jej nebo poskytnout jej jako výpůjčku. Obec je také povinna dát přezkoumat hospodaření za uplynulý kalendářní rok příslušným úřadem nebo auditorem. Nesplnění této povinnosti může být sankcionováno pokutou.

2.4 Účetnictví obcí

Účetnictví obcí poskytuje komplexní přehled o veškerých příjmech a výdajích obcí jako celku a podklady pro zjišťování výsledku plnění jejich rozpočtů. Současně informuje o používání peněžních prostředků při zabezpečování činností uskutečňovaných v rámci působnosti všech organizací napojených na rozpočet příslušné obce.

3 ROZPOČET

3.1 Rozpočtová soustava ČR

Důležitým nástrojem pro plnění úkolů jednotlivých vládních úrovní, tedy i územní samosprávy je soustava veřejných rozpočtů, doplněná případně dalšími mimorozpočtovými, zpravidla účelovými peněžními fondy. [6, s. 200]

V definici rozpočtové soustavy nejde pouze o soubor institucí, orgánů a rozpočtů, ale také o vztahy vznikající mezi těmito základními prvky a o způsob koordinace těchto vztahů, který je dán tzv. rozpočtovými pravidly (zákon o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky ČR a obcí v ČR).

Na rozpočtovou soustavu proto můžeme nahlížet jako na soustavu:

- peněžních fondů,
- rozpočtových vztahů uvnitř rozpočtové soustavy.
- orgánů a institucí, které se starají o tvorbu, rozdělování a užití veřejných rozpočtů.

Do rozpočtové soustavy ČR patří:

a) soustava veřejných rozpočtů, a to:

- státní rozpočet,
- rozpočty orgánů územní samosprávy (tj. rozpočty měst a obcí, rozpočty krajů a rozpočty dobrovolných svazků obcí), tzv. územní rozpočty,
- rozpočty příspěvkových organizací a organizačních složek;

b) mimorozpočtové fondy, kterými jsou:

- státní fondy,
- mimorozpočtové fondy měst a obcí,
- mimorozpočtové fondy krajů.

Celá soustava je věcně propojena a jejím cílem je vytváření dostatečných finančních prostředků k financování veřejných výdajů. Soustava má společný rozpočtový proces, rozpočtovou skladbu a rozpočtové zásady.

3.2 Rozpočet obce

Základem finančního hospodaření každé obce je její rozpočet. Rozpočet je jedním z nejdůležitějších nástrojů zajištění činnosti obce, je významným finančním plánem, podle kterého obec hospodaří. Sestavování rozpočtu a hospodaření podle něj v průběhu rozpočtového období je pro obce ze zákona povinné.

V současné době upravuje hospodaření s finančními prostředky soustředěnými v územních rozpočtech zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Rozpočet se sestavuje na jedno rozpočtové období - kalendářní rok, které je shodné v celé rozpočtové soustavě.

Během rozpočtového období mohou v úvahu připadat i úpravy rozpočtu, protože se může vlivem různých faktorů jeho skutečné plnění odlišovat od plánovaného. Rozpočet obce i jeho možné úpravy schvaluje zastupitelstvo obce.

Ne všechny obce jsou schopny pečovat o svůj majetek a plnit úkoly bez pomoci státu. Rozpočty obcí jsou proto spojeny se státním rozpočtem finančním vztahem, jímž jsou dotace, příp. návratná finanční výpomoc.

Rozpočet se sestavuje na období jednoho kalendářního roku jako:

- a) vyrovnaný $PŘÍJMY = VÝDAJE$
- b) přebytkový $PŘÍJMY > VÝDAJE$
- c) schodkový $PŘÍJMY < VÝDAJE$

Cílem hospodaření v dlouhodobém horizontu by měl být vyrovnaný, popř. přebytkový rozpočet. Požadavek vyrovnaného rozpočtu v dlouhodobé časové řadě však zároveň neumožňuje vytvářet finanční rezervy, což může v závěru rozpočtového období znamenat nedostatek vlastních finančních prostředků potřebných na financování potřeb začátkem dalšího rozpočtového období. Proto si obec musí půjčit návratné zdroje na krytí potřeb, zpravidla krátkodobý úvěr.

Úvahy obcí o celkovém finančním hospodaření s rozpočtovými prostředky obce se během rozpočtového období řídí následujícím finančním vztahem:

$$F_1 + P - V = F_2,$$

kde F_1 označuje stav peněžních prostředků v rozpočtu na počátku rozpočtového období,

P označuje příjmy,

V označuje výdaje,

F_2 vyjadřuje stav peněžních prostředků v rozpočtu na konci rozpočtového období.

3.3 Obsah rozpočtu

Obsahem rozpočtu jsou jeho příjmy a výdaje a ostatní peněžní operace, včetně tvorby a použití peněžních fondů, které neprobíhají mimo rozpočet.

Příjmy a výdaje rozpočtu obce vyjadřují všechny finanční vztahy obce

- a) k organizacím jí založeným a zřízeným,
- b) k ostatním subjektům, k nimž má obec finanční vztah na základě zákona nebo uzavřených smluv.

Mimo rozpočet se uskutečňují peněžní operace týkající se cizích prostředků a sružených prostředků.

3.4 Příjmy rozpočtu obce

Příjmy rozpočtu obce podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů tvoří:

- a) příjmy z vlastního majetku a majetkových práv,
- b) příjmy z výsledků vlastní hospodářské činnosti,
- c) příjmy z hospodářské činnosti právnických osob, pokud jsou podle zákona příjmem obce, která organizaci zřídila nebo založila,

- d) příjmy z vlastní správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy, k nimž je obec pověřena podle zvláštních zákonů, zejména ze správních poplatků z této činnosti, příjmy z vybraných pokut a odvodů uložených v pravomoci obce podle zákona,
- e) výnosy z místních poplatků podle zákona o místních poplatcích,
- f) výnosy daní nebo podíly na nich podle zákona o rozpočtovém určení daní,
- g) dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů,
- h) dotace z rozpočtu kraje,
- i) prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy, např. z jimi ukládaných pokut a jiných peněžních odvodů a sankcí, jestliže jsou podle zvláštních zákonů příjmem obce,
- j) přijaté peněžité dary a příspěvky,
- k) jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů obce. [11]

3.5 Výdaje rozpočtu obce

Z rozpočtu obce se podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů hradí:

- a) závazky vyplývající pro obec z plnění povinností uložených jí zákony,
- b) výdaje na vlastní činnost obce v její samostatné působnosti, zejména výdaje spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj,
- c) výdaje spojené s výkonem státní správy, ke které je obec pověřena zákonem,
- d) závazky vyplývající pro obec z uzavřených smluvních vztahů v jejím hospodaření a ze smluvních vztahů vlastních organizací, jestliže k nim přistoupila,
- e) závazky přijaté v rámci spolupráce s jinými obcemi nebo s dalšími subjekty, včetně příspěvků na společnou činnost,
- f) úhrada úroků z přijatých půjček a úvěrů,
- g) výdaje na emise vlastních dluhopisů a na úhradu výnosů z nich náležejících jejich vlastníkům,

- h) výdaje na podporu subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti a na podporu soukromého podnikání prospěšného pro obec,
- i) jiné výdaje uskutečněné v rámci působnosti obce, včetně darů a příspěvků na sociální nebo jiné humanitární účely. [11]

3.6 Rozpočtový výhled obce

Finanční hospodaření územních samosprávných celků se řídí nejen ročním rozpočtem, ale také jejich rozpočtovým výhledem.

Rozpočtový výhled obce je pomocný nástroj obce sloužící pro střednědobé finanční plánování rozvoje jejího hospodaření. Sestavuje se na období 2 až 5 let a obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobějších závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů. Rozpočtový výhled schvaluje zastupitelstvo obce.

3.7 Rozpočtové změny

Pokud během rozpočtového období neplánovitě vznikne potřeba úhrady rozpočtem nezajištěných potřeb, lze tuto rozpočtovou potřebu uhrazovat:

- změnou rozpočtu,
- použitím prostředků z mimorozpočtových zdrojů (např. fond rezerv a rozvoje),
- rozpočtovými opatřeními.

Rozpočet může být po jeho schválení změněn z důvodu:

- organizační změny,
- změny právních předpisů ovlivňujících výši rozpočtovaných příjmů nebo výdajů,
- změny objektivně působících skutečností ovlivňujících plnění rozpočtu příjmů či výdajů. [11]

3.8 Rozpočtová opatření

Změny rozpočtu se provádějí rozpočtovými opatřeními, které se evidují podle časové posloupnosti.

Rozpočtovým opatřením jsou:

- povolené přesuny rozpočtových prostředků mezi jednotlivými druhy příjmů a výdajů rozpočtu, aniž by se změnil jejich celkový objem,
- použití nových, rozpočtem nepředvídaných příjmů k úhradě nových, rozpočtem nezajištěných výdajů,
- vázání rozpočtových výdajů, jestliže je jejich krytí ohroženo neplněním rozpočtových příjmů.

Povinně se rozpočtová opatření uskutečňují v případě, že jde o změny ve finančních vztazích k jinému rozpočtu, o změny závazných ukazatelů vůči jiným osobám nebo pokud hrozí nebezpečí vzniku rozpočtového schodku.

3.9 Mimorozpočtové fondy

Součástí finančního systému každé obce je nejen příslušný územní rozpočet, ale mohou to být i další decentralizované mimorozpočtové peněžní fondy.

Vytváření mimorozpočtových fondů a jejich využití v systému financování potřeb obce je zpravidla v kompetenci obce (např. v rozhodovací pravomoci zastupitelstva obce).

Mimorozpočtové fondy mohou být:

- neúčelové,
- účelové.

4 ROZPOČTOVÁ SKLADBA

Rozpočet se zpracovává v třídění podle tzv. rozpočtové skladby, kterou stanoví ministerstvo financí vyhláškou.

Rozpočtová skladba upravuje způsob třídění údajů všech peněžních operací rozpočtů a fondů obcí, včetně operací organizačních složek a příspěvkových organizací, u kterých jsou obce zřizovatelem. Jde o předpis, který systematicky uspořádává rozpočtové příjmy a výdaje podle konkrétních a jednotných kritérií.

Úkolem skladby je především sestavit obsah jednotlivých položek rozpočtu, stanovit odpovědnost za jejich plnění, poskytovat informace o plánovaných i skutečných příjmech a výdajích rozpočtu a zajistit srovnatelnost jednotlivých údajů rozpočtu v čase. [4]

Rozpočtová skladba umožňuje analyzovat příjmy a výdaje za pomoci využití:

- a) Kapitálního (organizačního) třídění – využívá se u státního rozpočtu, u rozpočtu územní samosprávy je zpravidla dobrovolné. Vyjadřuje okruh působnosti (odpovědnosti) subjektu u realizujících se peněžních operací.
- b) Druhového třídění – je základem celé rozpočtové skladby, umožňuje propojení na účetnictví. Hlavním hlediskem třídění je ekonomický druh operace. Významné je třídění příjmů a výdajů veřejných rozpočtů na běžné, kapitálové a návratné a nenávratné.
- c) Odvětvového (funkčního) třídění – sleduje účel, na jaký jsou finanční prostředky vydávány. Netřídí všechny operace, ale jen všechny výdajové operace a u územních rozpočtů vybrané nedaňové a kapitálové příjmy.
- d) Konsolidačního – tzv. záznamové jednotky.

Každou peněžní operaci lze zařadit do některého ze tří hlavních okruhů rozpočtové skladby, kterými jsou:

- příjmy,
- výdaje,
- financování.

4.1 Příjmy v rozpočtové skladbě

Příjmy rozumíme veškeré nenávratné inkasované prostředky z domácí ekonomiky i ze zahraničí, včetně přijatých darů a dotací a přijaté splátky půjček, poskytnutých za účelem rozpočtové politiky. [3]

Příjmy se dělí na dvě základní podskupiny - na vlastní příjmy (běžné a kapitálové) a přijaté dotace.

Jde o jejich zařazení do čtyř tříd podle druhového třídění:

- Třída 1. Daňové příjmy,
- Třída 2. Nedaňové příjmy,
- Třída 3. Kapitálové příjmy,
- Třída 4. Přijaté dotace.

Tyto třídy jsou následně podrobněji členěny, a to např.:

Třída (1 Daňové příjmy) → podseskupení položek (11 Daň z příjmů, zisku a kapitálových výnosů) → seskupení položek (111 Daň z příjmů fyzických osob) → jednotlivé položky (1111 Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti).

4.1.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou hlavním zdrojem rozpočtu obce a jsou dány zákonem o rozpočtovém určení daní.

Majetkové daně

Majetkové daně jsou tvořeny především daní z nemovitosti, u níž daňovou základnu i daňové sazby určuje vláda. V pravomoci obce je však stanovení výsledné výše sazby daně přidělením určitého daňového korekčního koeficientu.

Daň z příjmu fyzických osob

Velikost daně z příjmu fyzických osob, respektive příjmy z této daně, může obec ovlivnit zvyšováním počtu pracovních míst a ovlivňováním soukromého sektoru tím, že vytváří vhodné podmínky pro podnikání.

Daň z příjmu právnických osob

Daň z příjmu právnických osob nemá pro obec motivační charakter. Obec ji nemohou ovlivňovat, protože se rozděluje podle počtu obyvatel. Tato daň zahrnuje také daň z příjmu právnických osob za obce, kdy poplatníkem je obec.

Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty je daní ze zboží a služeb v tuzemsku.

Místní poplatky

Místní poplatky mají charakter místních daní a obec může (do určité míry) rozhodnout o jejich zavedení i o jejich výši.

Mezi místní poplatky, které obce vybírají patří poplatek ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, poplatek z ubytovací kapacity, poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst, poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj, poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a poplatek za zhodnocení stavebního pozemku s možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Správní poplatky

Správní poplatky inkasuje obec za realizované správní služby občanům a tyto poplatky tak představují částečnou úhradu nákladů za tyto služby.

4.1.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy rozpočtu obce jsou takovými příjmy, které plynou z určité aktivity obce nebo jiných subjektů ve prospěch obce, nikoliv z povinnosti uložené zákonem.

Do této skupiny příjmů patří především příjmy z vlastní činnosti obce, pokuty a sankční postihy, příjmy z prodeje nekapitálového majetku, přijaté splátky půjček a ostatní nedaňové příjmy.

Příjmy z vlastní činnosti obce

V oblasti příjmů z vlastní činnosti obce se jedná především o výnosy z majetku, který obec vlastní (např. z pronájmu majetku), o příjmy z úroků a realizace finančního majetku a o příjmy od rozpočtových a příspěvkových organizací obce.

Pokuty a sankční postihy

Tento výnos je výnosem obce, protože zásadně platí, že výnos pokut plyne tomu, kdo je ukládá. Pokutu lze ukládat jen na základě právních předpisů.

Příjmy z prodeje nekapitálového majetku

Příjmy z prodeje nekapitálového majetku zahrnují příjmy z prodeje krátkodobého majetku, drobného majetku a majetku pořízeného z neinvestičních prostředků.

Ostatní nedaňové příjmy

Ostatními nedaňovými příjmy jsou např. neinvestiční dary, které obec získá od jiných subjektů, výnosy z loterií či veřejných sbírek, které může obec sama nebo jiný subjekt v její prospěch organizovat, přijaté pojistné náhrady apod.

4.1.3 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy obcí jsou představovány jednorázovými příjmy z prodeje dlouhodobého majetku ve vlastnictví obcí, tedy ze zdrojů, které byly uhrazeny dříve z obecního rozpočtu. Tyto příjmy mohou obci plynout z nemovitého majetku jako je půda, lesy, lomy, budovy apod., ale i z majetku movitého např. ze zařízení.

Příjmy z prodej dlouhodobého majetku jsou zdroje nestabilní a nepravidelné a často dosahují poměrně velkých nominálních hodnot. Proto by tyto příjmy měly být především využívány na investice.

Do kapitálových příjmů jsou zahrnuty také příjmy z prodeje cenných papírů. Obec může nakoupit cenné papíry vydané jinými subjekty nebo může vydávat vlastní cenné papíry. Také se nabízí možnost vydávání komunálních obligací.

4.1.4 Přijaté dotace

Dotace doplňují zdroje rozpočtů obcí.

Každoročně jsou obcím automaticky poskytovány nárokové dotace, které slouží především jako úhrada nákladů obce v činnostech souvisejících s výkonem státní správy, školství, v sociální oblasti, zdravotnictví apod. Ne vždy jsou tyto náklady zcela pokryty. O další dotace musí obec žádat u různých veřejných rozpočtů či fondů.

Účelové dotace jsou vymezeny přesně na určitý účel použití, poskytované na konkrétní akce a na předem stanovené okruhy potřeb.

Územní vyrovnávací dotace je určena na snížení výrazných rozdílů v příjmech obce v po sobě následujících letech.

Do oblasti přijatých dotací patří také návratné finanční výpomoci, které jsou poskytovány pro případy mimořádných potřeb. Jejich poskytování je omezeno na případy překlenutí časového nesouladu mezi realizací rozpočtových výdajů na straně jedné a zajištěním rozpočtových příjmů na straně druhé.

4.2 Výdaje v rozpočtové skladbě

Výdaje jsou veškeré nenávratné platby na běžné i kapitálové účely a poskytované návratné půjčky za účelem realizace rozpočtové politiky v členění na běžné (provozní) výdaje (třída 5) a kapitálové (investiční) výdaje (třída 6) s dalším podrobnějším členěním.

4.2.1 Běžné výdaje

Běžnými výdaji jsou náklady na služby poskytované obyvatelstvu obce. Tyto výdaje jsou úzce spojené nejen s rozvojem služeb pro obyvatele, ale i s položkami, které jsou minimálně ovlivnitelné (např. mzdy, energie, atd.).

Z běžných výdajů se financují běžné, pravidelně se opakující potřeby v příslušném rozpočtovém roce.

4.2.2 Kapitálové výdaje

Kapitálovými výdaji jsou především výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, investiční nákupy, nákupy cenných papírů, apod.

Kapitálové výdaje slouží k financování dlouhodobých potřeb (zejména investičních), které mohou přesahovat více než jedno rozpočtové období. Tyto výdaje jsou zpravidla jednorázové a pravidelně se neopakují.

4.3 Financování v rozpočtové skladbě

Financování je třetím okruhem peněžních operací a je zařazeno do třídy 8.

Finančními operacemi se rozumí:

- když si obec půjčuje peníze (od banky, emise vlastních dluhopisů apod.) a posléze splácí (umožňuje) své dluhy,
- když obec půjčuje peníze za účelem optimalizace její likvidity (např. nákupem cizích dluhopisů, akcií) a když jsou jí takto poskytnuté peníze spláceny,
- jakákoliv změna stavu peněžních prostředků na vlastních účtech (příjmem se zvyšuje stav účtu, výdajem snižuje),
- opravné položky klasifikující některé operace, které nejsou operacemi veřejného rozpočtu nebo jsou nepeněžními operacemi.

Do třídy financování se zahrnují jen samotné splátky jistiny úvěrů, nikoliv úroky, inkasované dividendy apod., protože ty jsou jejich výnosem nebo nákladem.

K financování investičního rozvoje své oblasti využívá většina obcí úvěry. Úvěry mají nepravidelný charakter a jejich výše je kolísavá, proto jsou určeny především pro městské investiční akce.

Při rozhodování o jejich přijetí musí mít obec jasno, zda současná potřeba finančních prostředků bude v budoucnosti vyvážena ziskem, aby bylo možné úvěr či půjčku včetně úroku splatit. Přijetím půjčky se obec zavazuje k určitému plnění pro příští období, proto musí s touto záležitostí souhlasit zastupitelstvo.

5 FINANČNÍ ANALÝZA

Finanční analýza je významná pro zkvalitnění finančního rozhodování obcí. Jde o metodu zkoumání minulého, současného a budoucího stavu sociálně ekonomického rozvoje obce. Cílem analýzy je zjistit úroveň hospodaření obce, vývoj a předpoklady, které jsou vytvářeny v obecním rozpočtu a také odhalit pozitivní a negativní faktory, které hospodaření ovlivnily.

Analýza je založena nejen na dosavadním vývoji např. příjmů a výdajů, odhadu hodnoty majetku v příštích letech, odhadu vývoje počtu obyvatel obce apod., ale i na určitých předpokladech dalšího vývoje např. míry inflace, vývoje úrokových sazeb apod. Analýza je především podkladem pro sestavování návrhů obecního rozpočtu (např. optimalizace příjmů, plánování úvěrů apod.).

Zjištěné výsledky je vhodné porovnat s dalšími, pokud možno srovnatelnými obcemi. Výstupy analýzy lze využít pro tvorbu investičního programu i pro komplexní program rozvoje obce.

Pro hodnocení hospodaření využívá finanční analýza celou řadu ukazatelů, a to např.:

- stavové ukazatele (viz např. rozvaha),
- tokové ukazatele (viz např. výkaz zisku a ztráty),
- rozdílové ukazatele,
- poměrové ukazatele – zejména tyto ukazatele umožňují srovnání v čase (např. vyhodnocení vývoje průměru dluhové služby k běžným příjmům rozpočtu) a srovnání prostorové (např. s velikostně stejnými obcemi, s průměrem v zemi apod.).

Hlavní oblasti finanční analýzy jsou:

- běžné hospodaření,
- investiční činnost a její financování,
- hospodaření s majetkem.

Finanční analýza se soustřeďuje na:

- analýzu hospodaření v běžném rozpočtu, a to podle běžně se opakujících příjmů a výdajů,
- analýzu druhů příjmů a výdajů,

- analýzu salda běžného rozpočtu,
- analýzu dosahovaných úspor, jejich reálnost, efektivnost,
- analýzu hospodaření v kapitálovém rozpočtu (struktury příjmů a výdajů v kapitálovém rozpočtu),
- analýzu zajišťování oprava a údržby, efektivnost a hospodárnost,
- analýzu vytvářené a využití rezerv,
- analýzu dluhů, jejich struktury z časového i věcného hlediska, důvody využití návratných příjmů, způsob umořování dluhů,
- analýzu majetku a způsobu jeho využívání. [6, s. 215]

II. ANALYTICKÁ ČÁST

6 MĚSTO ZÁBŘEH

Město Zábřeh je situováno v severovýchodní části České republiky a správním členěním spadá do Olomouckého kraje.

Současný počet obyvatel činí 14 511. Výměra města dosahuje 3458,41 ha.

O strategické poloze města, které je obklopeno zalesněnými kopci zábřežské vrchoviny a úpatím horského masivu Jeseníky, nejlépe vypovídá městský znak. Podle tradice představuje prostřední věž a dvě malé věžičky zábřežský hrad a městské brány, věže po stranách pak hrady Hoštejn a Brníčko.

Zábřeh je městem se starou kulturní tradicí a celou řadou památek. Na místě bývalé tvrze a později hradu stojí zámek, jenž je sídlem Městského úřadu Zábřeh.

Zábřeh vznikl na základě ustanovení zákona č. 128/2000Sb. o obcích (obecní zřízení).

Nejvyšším orgánem města je zastupitelstvo města, které volí ze svého středu městskou radu tvořenou starostou, místostarosty a dalšími členy Rady města.

Městský úřad tvoří starosta, který stojí v jeho čele, dále pak místostarostové, tajemník Městského úřadu a ostatní zaměstnanci.

O formě organizační struktury Městského úřadu a organizačních složek města Zábřeha rozhoduje Rada města (organizační struktura městského úřadu Zábřeh viz příloha P I).

Město Zábřeh je zřizovatelem organizačních složek města. Organizační složky města jsou organizační útvary stojící mimo městský úřad a jejich hospodaření je vázáno na hospodaření města.

Vedoucí zaměstnanci jednotlivých organizačních složek jsou jmenováni Radou města a jsou podřízeni starostovi. Všichni zaměstnanci organizačních složek jsou zaměstnanci zřizovatele, tedy města.

Mezi organizační složky města Zábřeh patří Městské informační centrum, Městské sociální a zdravotní služby, Městské služby bytové správy a Technická podpora provozu městského úřadu.

Dále je město Zábřeh zřizovatelem příspěvkových organizací. Těmi jsou 4 mateřské školy, 4 základní školy, 2 školní jídelny, Dům dětí a mládeže, Klub KVDC (kulturní, vzdělávací a dětské centrum) a plavecký areál Zábřeh.

Město Zábřeh je stoprocentním vlastníkem v obchodní společnosti EKO servis Zábřeh s.r.o. a také podílníkem ve společnosti Interna Zábřeh s.r.o.

Dále je také akcionářem ve společnostech Vodohospodářská zařízení Šumperk, a.s. a Talorm a.s., ale pouze minoritním.

V současné době se město Zábřeh velice dynamicky rozvíjí a stává se tak jedním z přirozených center regionu.

7 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ MĚSTA ZÁBŘEH

Při analýze hospodaření města Zábřeh jsem vycházela ze skutečného plnění, respektive čerpání rozpočtu. Podkladem mi proto byly rozpočty z let 2002 – 2004, včetně závěrečných účtů jednotlivých let.

K vytváření, úpravám, kontrole a plánování rozpočtu používá město Zábřeh střednědobý plánovací dokument (SPD), který je základním dokumentem finančního řízení Městského úřadu Zábřeh. Jako samostatná položka je vedena hospodářská činnost (HČ), která do rozpočtu na stranu příjmů vstupuje teprve po schválení zastupitelstvem města.

Zatímco SPD pracuje s pojmy příjmy a výdaje, hospodářská činnost pracuje s pojmy náklady a výnosy.

Na zpracování SPD se podílejí odpovědní vedoucí odborů a oddělení a vedoucí projektových skupin. V případě potřeby jakékoliv změny provedou vedoucí odborů a oddělení návrh formou úpravy v konkrétní tabulce a přiloží stručný komentář.

Za kontrolu a koordinaci SPD je odpovědný tajemník úřadu.

Vedoucí finančního odboru předkládá starostovi (vedení města) analytickou zprávu k předloženým změnám a vývoji rozpočtu a rozpočtových výhledů s návrhem možných řešení.

Hospodářská činnost je rozdělena do dvou kapitol a to na hospodářskou činnost bytové správy, která spravuje bytový fond města (do jejich pravomocí spadají běžné opravy majetku využívaného k nájmu bytů, uzavírání kaucí, uzavírání nájemních smluv s nájemci bytů, výběr nájemného a vyúčtování za služby) a ostatní hospodářskou činnost (zahrnuje prodej majetku, nájmy pozemků, nebytových prostor, lesní půdy, reklamních ploch, zahrádek a nájem kabelové televize Hněvkov).

8 ANALÝZA PŘÍJMŮ

Analýza příjmů bude nejdříve prováděna z pohledu celkových příjmů a následně v členění na jednotlivé skupiny příjmů, tzn. na daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy, přijaté datace a ostatní zdroje - financování.

8.1 Celkové příjmy

Rozpočtové příjmy jsou takové příjmy, které obec v zásadě nemůže ovlivnit. Z velké části jsou totiž tvořeny především daňovými příjmy, jejichž odvody do rozpočtu obce jsou dány zákonem o rozpočtovém určení daní.

V celkových příjmech je začleněno také financování, které je zde označeno jako ostatní zdroje. Financováním se budu více zabývat v kapitole č. 10.

V oblasti celkových příjmů lze pouze vysledovat jejich vývoj v jednotlivých letech.

Tab. č. 1: Vývoj celkových příjmů v období let 2002 – 2004 (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Celkové příjmy	195 421	409 741	352 455

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Z tabulky můžeme vidět, že celkové rozpočtové příjmy se v roce 2003 oproti roku 2002 výrazně zvýšily o více než 214 mil. Kč. Následující rok rozpočtové příjmy opět poklesly zhruba o 57 mil. Kč.

Jelikož celkové příjmy nemají velkou vypovídací schopnost a nemůžeme tedy lépe zdůvodnit jejich nárůst či pokles, je lepší je rozdělit na jednotlivé druhy.

Tab. č. 2: Vývoj jednotlivých druhů příjmů (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Daňové příjmy	100 054	112 617	130 285
Nedaňové příjmy	4 737	33 252	6 782
Kapitálové příjmy	2 777	6 012	9 539
Přijaté dotace	80 384	216 143	200 016
Ostatní zdroje	7 469	41 717	5 833

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Tabulka č. 2 nám již ukazuje, jak jednotlivé druhy příjmů ovlivnily výši celkových příjmů ve sledovaném období.

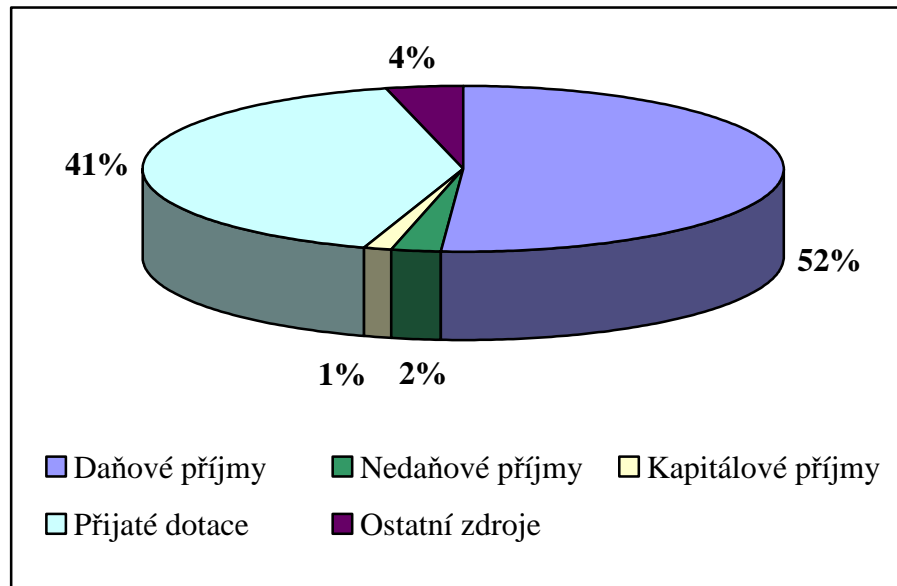
Největší podíl na nárůstu v roce 2003 měly především přijaté dotace, jejichž objem vzrostl oproti roku 2002 o více než 135 mil. Kč. Dále byl tento nárůst způsoben také nedaňovými příjmy, které se zvýšily o 28 mil. Kč a ostatními zdroji ve zvýšení o 34 mil. Kč.

Zmíněné tři druhy příjmů se nejvíce podílely i na poklesu příjmů v roce 2004 a to následujícím způsobem. Nedaňové příjmy výrazně poklesly o více než 26 mil. Kč, zatímco u přijatých dotací došlo k poklesu o 16 mil. Kč. Ostatní zdroje poklesly téměř o 36 mil. Kč a tímto došlo i ke snížení oproti roku 2002 zhruba o 1,5 mil. Kč.

U daňových a kapitálových příjmů můžeme naopak ve sledovaném období vidět postupný a celkem pravidelný nárůst.

Poměr jednotlivých druhů příjmů na celkových příjmech se v jednotlivých letech měnil. Pro lepší znázornění ukazují tento vývoj následujících grafy.

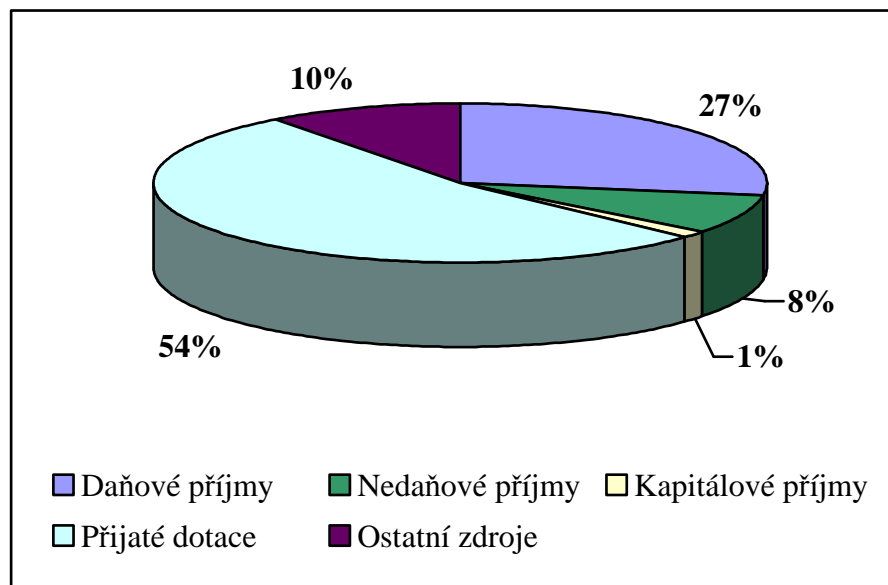
Graf č. 1: Poměr jednotlivých druhů příjmů v roce 2002

Zdroj: vlastní zpracování

V roce 2002 tvořily daňové příjmy zhruba 52% a přijaté dotace 41% z celkových příjmů. Další tři druhy se na celkových příjmech roku 2002 podílely jen sedmi procenty.

Graf č. 2: Poměr jednotlivých druhů příjmů v roce 2003

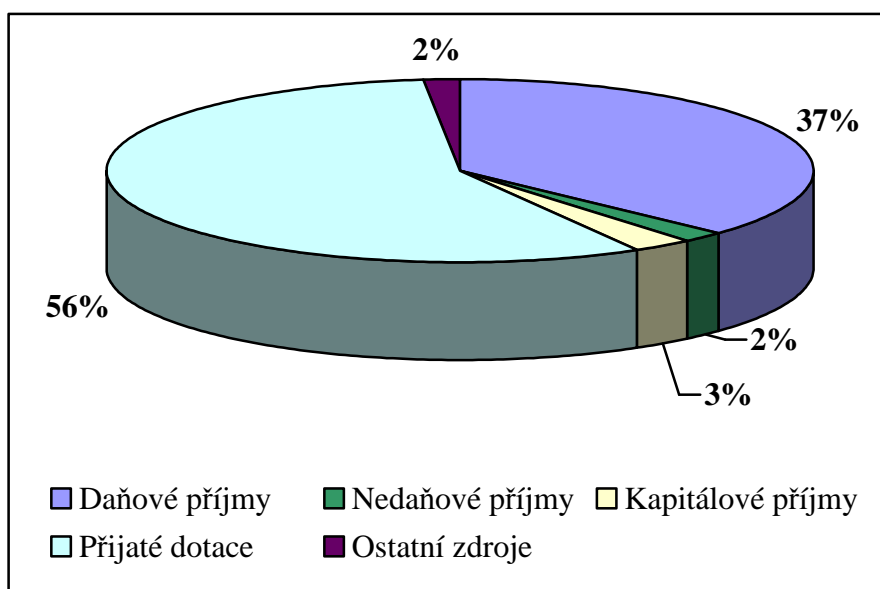
Zdroj: vlastní zpracování

V dalším roce došlo k obrovskému nárůstu celkových příjmů, který byl způsoben především přijatými dotacemi. Podíl přijatých dotací na celkových příjmech proto stoupl na 54 %. Kvůli tomuto zvýšení klesl podíl daňových příjmů oproti předcházejícímu roku na 27 %, i když ve skutečnosti výše daňových příjmů vzrostla.

Významnější položkou se v tomto roce staly ostatní zdroje, které tvořily 10%. Také podíl nedaňových příjmů v tomto roce vzrostl na 8%.

Kapitálové příjmy i nadále tvoří 1% z celkových příjmů roku 2003, i když ve skutečnosti jejich objem stoupl o více než 3 mil. Kč.

Graf č. 3: Poměr jednotlivých druhů příjmů v roce 2004

Zdroj: vlastní zpracování

V roce 2004 daňové příjmy tvořily asi 37%, zatímco přijaté dotace téměř 56% z celkových příjmů tohoto roku, což znamená, že jejich poměr oproti předchozímu roku mírně stoupl. Protože však v tomto roce klesl objem celkových příjmů, objem dotací oproti roku 2003 ve skutečnosti poklesl asi o 16 mil. Kč.

Pokud se znovu vrátíme k tabulce č.2, je z ní také patrné, že na celkových příjmech mají významný podíl daňové příjmy. Proto se především těmito příjmy budeme dále podrobněji zabývat.

8.2 Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou základem financování obecních rozpočtů a jsou tvořeny podle zatím neměnného systému, který vyplývá ze zákona o rozpočtovém určení daní.

Rozpočtové určení daní obcím lze rozdělit na dva okruhy daňových příjmů.

První okruh tvoří daňové příjmy, které jsou určitou formou "napojeny" na aktivity na území obce.

Do tohoto okruhu daňových příjmů patří:

- daň z příjmů právnických osob za obec (právnickou osobou je obec a tuto daň platí sama sobě),
- daň z nemovitostí, u níž jde celý výnos této daně do rozpočtu obce na jejímž území se nemovitost nachází,
- daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti (u této daně obec získává od fyzických osob s místem bydliště na území obce 30 % z jimi zaplacené daně),
- daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (obcím je určeno 1,5 % z celostátního výnosu této daně, přičemž podíl pro obec je dán podílem počtu zaměstnanců na území obce k celkovému počtu zaměstnanců v ČR, tato daň zohledňuje také ekonomické aktivity obce).

Druhý okruh daňových příjmů obcí tvoří podíly obcí na celostátním výnosu stanovených daní. Pro všechny obce je vyčleněno 20,59 % z celostátního výnosu těchto daní:

- daň z příjmů právnických osob (pokud touto právnickou osobou není obec),
- daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků,
- daň z příjmů fyzických osob srážková,
- daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti (pouze ze 60 % výnosu této daně),
- daň z přidané hodnoty.

Podíl pro jednotlivou obec je stanoven podle zařazení obce do velikostní kategorie a skutečného počtu obyvatel dané obce. [15]

Z tabulky č. 3 můžeme vidět, že celkové daňové příjmy města Zábřeh mají ve sledovaném období rostoucí charakter.

Tab. č. 3: Vývoj daňových příjmů (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Daňové příjmy	100 054	112 617	130 285

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Při analýze daňových příjmů jsem vycházela z právní úpravy. Během období let 2002 - 2004 však nedošlo k žádné změně ohledně rozpočtového určení daní. Právní úprava se týkala pouze daně z přidané hodnoty (viz dále).

Jak už bylo uvedeno, daňové příjmy tvoří významnou část celkových příjmů rozpočtu města. Proto je lepší provést analýzu v členění na jednotlivé skupiny daňových příjmů.

8.2.1 Daň z přidané hodnoty

Tab. č. 4: Vývoj DPH (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
DPH	31 876	33 625	34 700

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Daň z přidané hodnoty v období let 2002 – 2004 postupně narůstá. Větší nárůst v roce 2003 mohl být pravděpodobně způsoben zpřísněním kontroly výběru této daně a také zvyšováním podnikatelské aktivity.

U daně z přidané hodnoty došlo během roku 2004 k legislativním změnám v souvislosti se vstupem ČR do EU, které se týkaly přeřazení zboží a služeb mezi základní a sníženou sazbou a také snížení základní sazby z 22 % na 19 %. Nové ustanovení mělo přímý vliv na objem vybrané daně.

8.2.2 Daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti

Tab. č. 5: Vývoj DPFO ZČ (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
DPFO ze ZČ ¹	21 313	22 870	25 226

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Rostoucí charakter daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti je způsoben obecným zvyšováním mezd.

Tento stav však mohl být ovlivněn také z důvodu zrušení okresních úřadů roce 2002, na základě kterého došlo v roce 2003 ke zvýšení zaměstnanců obecních úřadů.

8.2.3 Daň z příjmu fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti

Tab. č. 6: Vývoj DPFO SVČ (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
DPFO ze SVČ ²	9 361	9 697	11 770

Zdroj: vlastní zpracování [14]

U daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti došlo k v roce 2003 pouze k mírnému zvýšení o 336 tis. Kč, zatímco v roce 2004 můžeme zaznamenat nárůst o 2 mil. Kč. Důvodem této změny je především zvyšující se podnikatelská aktivita, která může být způsobena např. zvýšenou právní podporou těchto podnikatelů.

8.2.4 Daň z příjmu právnických osob

Tab. č. 7: Vývoj DPPO (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
DPPO ³	24 345	30 288	38 629

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Daň z příjmu právnických osob od roku 2002 postupně roste. V roce 2003 stoupla zhruba o 6 mil. Kč a v roce 2004 o 8 mil. Kč. Tento nárůst je způsoben stejně jako u daně

¹ DPFO ze ZČ zahrnuje také DPFO ze ZČ – zaměstnanci a DPFO ze ZČ vybírané podle zvláštní sazby.

² DPFO ze SVČ zahrnuje také DPFO z podnikání podle místa bydliště.

³ DPPO zahrnuje také DPPO za obce.

z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti rok od roku se zvyšující podnikatelskou aktivitou.

Na začátku kapitoly č. 8.2 se hovoří o rozpočtovém určení daní.

DPH a daně z příjmů jsou takovými příjmy, které jsou podle zákonem stanoveného systému přerozdělovány obcím ze státního rozpočtu. Tzn., že jejich vývoj v obecním rozpočtu je mimo jiné závislý také na růstu či poklesu těchto příjmů ve státním rozpočtu.

Vývoj DPH a daní z příjmů státního rozpočtu i rozpočtu města Zábřeh ukazují následující tabulky.

Tab. č. 8: Vývoj DPH a daní z příjmů ve státním rozpočtu

Rok	2002	2003	2004
DPH	1 850 551 782 633	1 947 406 396 406	2 140 844 486 096
DPPO	1 138 802 336 639	1 251 814 822 696	1 258 092 910 321
DPFO ZČ	1 162 884 073 625	1 240 217 938 315	1 343 528 965 977
DPFO SVČ	283 546 386 432	281 522 015 960	308 240 107 852

Zdroj: vlastní zpracování [16]

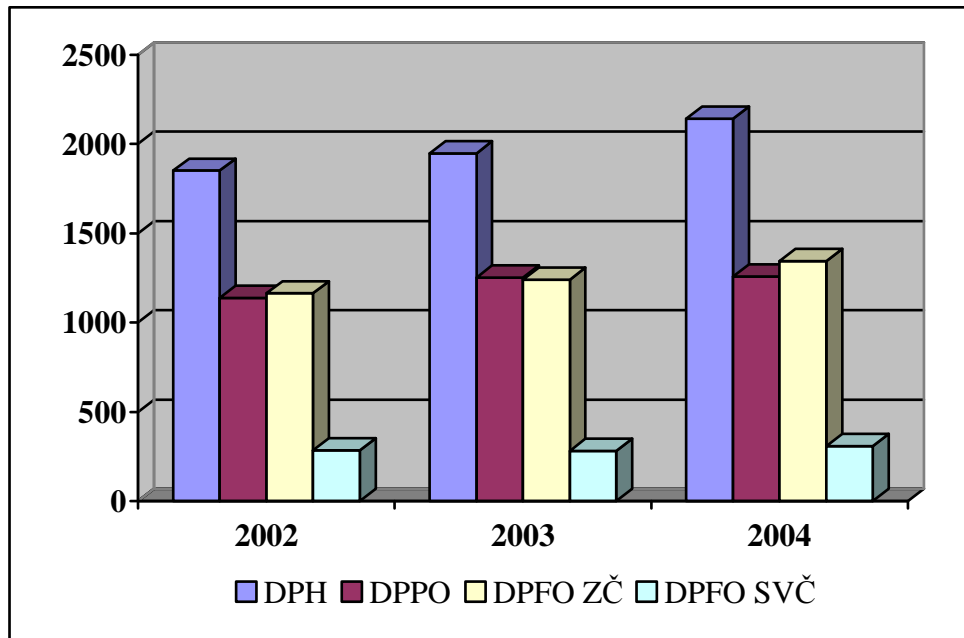
Tab. č. 9: Vývoj DPH a daní z příjmů v rozpočtu města (v tis Kč)

Rok	2002	2003	2004
DPH	31 876	33 625	34 700
DPPO	24 345	30 288	38 629
DPFO ZČ	21 313	22 870	25 226
DPFO SVČ	9 361	9 697	11 770

Zdroj: vlastní zpracování [14]

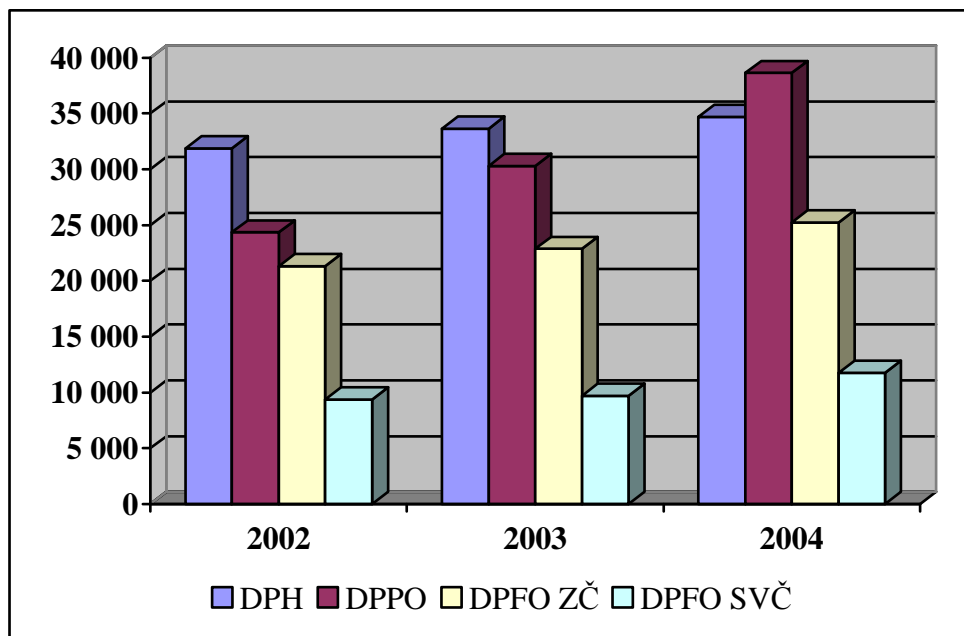
Pro lepší srovnání vyjadřují údaje z předchozích tabulek grafy č. 4 a 5.

Graf č. 4: Vývoj DPH a daní z příjmů ve státním rozpočtu (v mld. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 5: Vývoj DPH a daní z příjmu v rozpočtu města Zábřeh (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování

Z předchozích dvou grafů a tabulek vyplývá, že příjem z jednotlivých druhů sledovaných daňových příjmů během let 2002 - 2004 postupně narůstal jak v rozpočtu města, tak ve státním rozpočtu.

Výjimku zde tvoří daň z příjmu fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti. I když to z grafů není příliš patrné, v rozpočtu města můžeme v roce 2003 zaznamenat její nárůst, zatímco ve státním rozpočtu došlo v tomto roce k jejímu poklesu.

Tento rozdíl je dán tím, že v rozpočtu města Zábřeh se v dani z příjmu fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti projevuje také daň z příjmu fyzických osob z podnikání podle místa bydliště, která má rostoucí charakter.

Kdybychom tuto daň vyčlenily, zjistily bychom, že daň z příjmu fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti klesá jak ve státním rozpočtu, tak v rozpočtu města.

V rozpočtech je dále z grafů vidět nepoměr daně z příjmu právnických osob. Zatímco ve státním rozpočtu tvořila tato daň v průměru 25,7% na sledovaných daňových příjmech, v rozpočtu města to bylo 31,5%.

Tento vývoj je způsoben tím, že v rozpočtu města Zábřeh je do této daně započítána také daň z příjmu právnických osob za obec, kterou obec vybírá sama sobě a tudíž se ve státním rozpočtu neprojevuje.

8.2.5 Daň z nemovitosti

Tab. č. 10: Vývoj daně z nemovitosti (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Daň z nemovitosti	4 804	4 946	4 900

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Daň z nemovitosti se ve všech třech letech pohybuje zhruba ve stejné výši. Tato daň je placena finančnímu úřadu a následně je v plné výši odvedena do rozpočtu obce.

V roce 2003 daň z nemovitosti mírně stoupla o 142 tis. Kč a v roce 2004 opět poklesla o 46 tis. Kč.

Tento vývoj je závislý na počtu platících občanů ve městě.

8.2.6 Správní poplatky

Tab. č. 11: Vývoj správních poplatků (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Správní poplatky	1 924	3 656	4 500

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Zvyšování hodnoty správních poplatků je ovlivněno zejména rostoucím množstvím a postupným zdražováním správních úkonů.

8.2.7 Místní poplatky

Tab. č. 12: Vývoj místních poplatků (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Místní poplatky	6 431	7 535	9 244

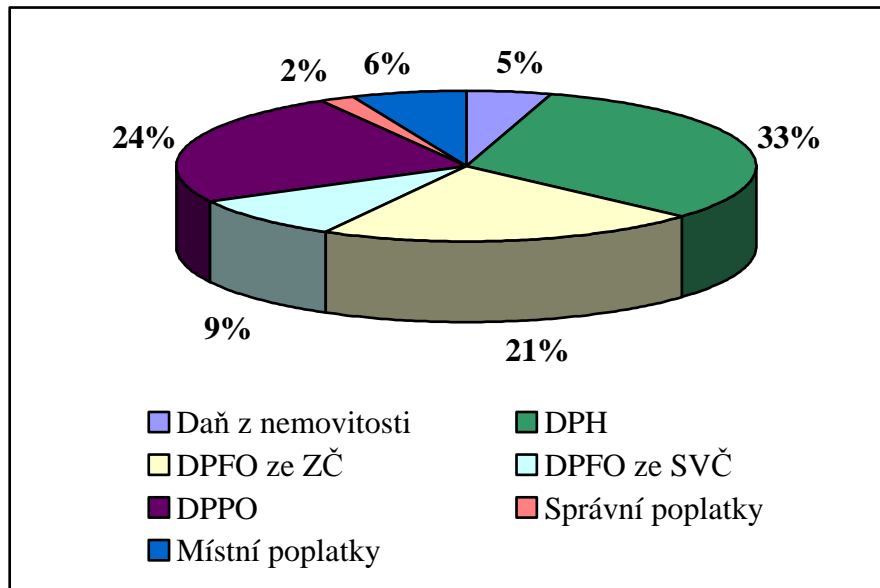
Zdroj: vlastní zpracování [14]

V roce 2003 došlo ke zvýšení místních poplatků, na kterém se podílely především poplatky za komunální odpad, z výherních hracích automatů a poplatek za odnětí půdy pro stavební účely.

K dalšímu zvýšení v roce 2004 přispěl stejně jako předcházející rok především výběr poplatků z výherních hracích automatů, poplatků za komunální odpad a poplatků za odnětí půdy. Dále došlo i k většímu výběru poplatků ze psů a nově také poplatku za znečištění ovzduší.

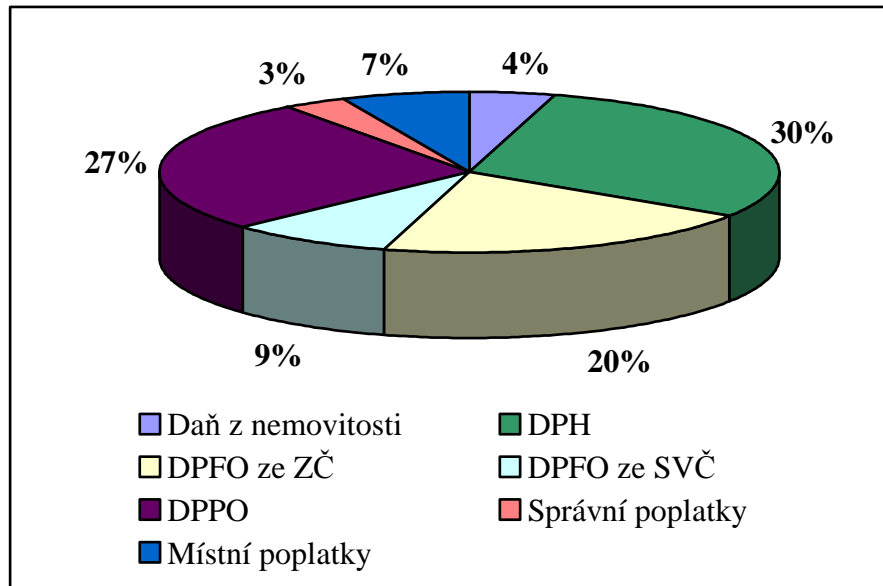
Pro úplnost je analýza daňových příjmů doplněna grafy vyjadřujícími poměr jednotlivých daňových příjmů v období let 2002 - 2004.

Graf č. 6: Poměr jednotlivých druhů daňových příjmů v roce 2002

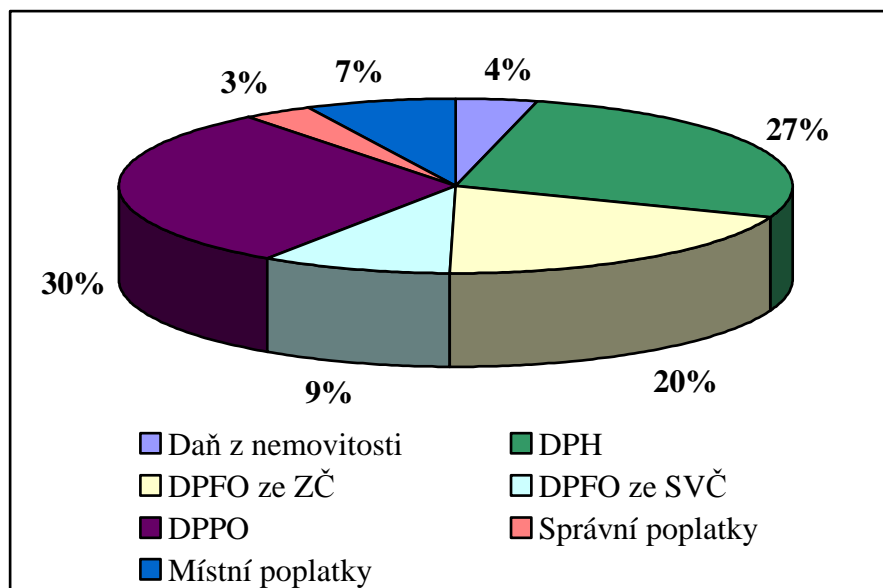
Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 7: Poměr jednotlivých druhů daňových příjmů v roce 2003

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 8: Poměr jednotlivých druhů daňových příjmů v roce 2004

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafů vyplývá, že v letech 2002 a 2003 se na celkových daňových příjmech v největší míře podílela daň z přidané hodnoty, dále daň z příjmů právnických osob a daň z příjmu FO ze závislé činnosti. V roce 2004 byl největší podíl dán daní z příjmu právnických osob.

8.3 Dotace

Dotace jsou takovým příjmem obecního rozpočtu, který je většinou poskytnut na určitý účel, proto musí být profinancován⁴ nebo navrácen. I přesto, že dotace tvoří poměrně významnou část příjmů, nemohou být využity např. jako finanční rezerva na příští roky, popřípadě na úhradu schodku rozpočtu minulých let.

Tab. č. 13: Vývoj přijatých dotací (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Přijaté dotace	80 384	216 143	200 016

Zdroj: vlastní zpracování [14]

⁴ Pojem profinancování znamená využití přijaté dotace na určitý účel a následné doložení využití této dotace.

Dotace tvořily nejen značný podíl na celkových příjmech, ale také se významně podílely na změnách celkových příjmů ve sledovaném období.

V roce 2003 vzrostly oproti předcházejícímu roku o 135 759 tis. Kč. Tento nárůst byl dán především dotacemi ze státního rozpočtu na školství, státní správu a sociální dávky ve výši 86 mil Kč. Zvýšení v roce 2003 ovlivnila také dotace od krajského úřadu na platy do školských zařízení ve výši 65,5 mil Kč, která byla v roce 2002 přerozdělována prostřednictvím okresních úřadů. Po jejich zrušení se od roku 2003 objevuje v rozpočtu obce.

V této oblasti příjmů mě zaujala skutečnost, že převod zisku z hospodářské činnosti do rezervního fondu je brán jako dotace z hospodářské činnosti. Tato položka ve výši 23,5 mil. Kč se v tedy také výrazně podílela na zvýšení objemu přijatých dotací v roce 2003.

V roce 2004 byl nárůst oproti roku 2003 způsoben především dotací do fondu rozvoje bydlení z důvodu přestavby bývalých kasáren na byty ve výši 20 mil Kč a také dotací 7 mil. Kč na rekonstrukci budovy základní školy.

8.4 Nedaňové příjmy

Tab. č. 14: Vývoj nedaňových příjmů (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Nedaňové příjmy	4 737	33 252	6 782

Zdroj: vlastní zpracování [14]

V roce 2002 byly nedaňové příjmy tvořeny pouze příjmy z vlastní činnosti a úroků a příjmy z pronájmu.

V roce 2003 objem nedaňových příjmů vzrostl především kvůli úhradě postoupené pohledávky ve výši necelých 12 mil Kč. a také kvůli přijatým finančním prostředkům od společnosti Vodohospodářská zařízení Šumperk, které byly ještě v tomto roce použity na nákup akcií v této společnosti. Tato částka tvořila více než 16,5 mil. Kč.

Roku 2004 nedaňové příjmy opět poklesly a byly tvořeny příjmy z vlastní činnosti a úroků částkou 5,5 mil. Kč a příjmy z pronájmu v částce více než 1 mil. Kč.

8.5 Kapitálové příjmy

Tab. č. 15: Vývoj kapitálových příjmů (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Kapitálové příjmy	2 777	6 012	9 539

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Kapitálové příjmy byly v roce 2002 a 2003 tvořeny prodejem kapitálového majetku města. V roce 2004 se na navýšení podílů navíc ještě přijatý příspěvek na přestavbu bývalých kasáren na byty.

8.6 Ostatní zdroje - financování

Financování je v rozpočtu města pojato jako ostatní zdroje.

Tab. č. 16: Vývoj ostatních zdrojů (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Ostatní zdroje	7 469	41 717	5 833

Zdroj: vlastní zpracování [14]

U ostatních zdrojů, kde jsou zahrnuty položky jako převody zůstatků účtů a účelových fondů, úvěry, převody z hospodářské činnosti atd., dochází k velkému nárůstu v roce 2003.

Jak už je uvedeno na začátku kapitoly č. 8.1, financováním se budeme podrobněji zabývat později.

9 ANALÝZA VÝDAJŮ

Analýza výdajů vychází stejně jako analýza příjmů ze skutečného čerpání rozpočtu a je prováděna v členění na provozní (běžné) a investiční (kapitálové) výdaje.

Na základě členění rozpočtu Městského úřad v Zábřehu byly provozní výdaje při analýze rozděleny podle jednotlivých odborů.

V celkových výdajích je zahrnuto také financování, které je zde uváděno jako ostatní výdaje.

9.1 Celkové výdaje

Narozdíl od příjmů jsou výdaje takové položky, které může město určitým způsobem ovlivnit.

Sestavení rozpočtu předchází úvahy o potřebách obce z hlediska jejich naléhavosti v souvislosti s finančními možnostmi obce a návrhem rozpočtu obec rozhoduje o způsobu využití finančních prostředků.

Prostřednictvím rozpočtu se soustřeďují všechny příjmy obce a teprve prostřednictvím rozpočtu je lze opět čerpat, tzn. využít je jako výdaje.

Tab. č. 17: Vývoj celkových výdajů v období let 2002 – 2004 (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Celkové výdaje	180 160	403 103	334 729

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Především kvůli vyšší investiční aktivitě a také dotacím, které se na základě zrušení okresních úřadů od roku 2003 přerozdělují prostřednictvím obce, se výdaje v roce 2003 výrazně zvýšily téměř o 223 mil. Kč. V roce 2004 opět poklesly o 68 mil. Kč. Tento vývoj se dal očekávat už podle vývoje celkových příjmů.

Stejně jak už bylo řečeno při analýze příjmů, celkové výdaje mají velice omezenou vypovídací schopnost, proto bude prováděna analýzu jednotlivých druhů výdajů.

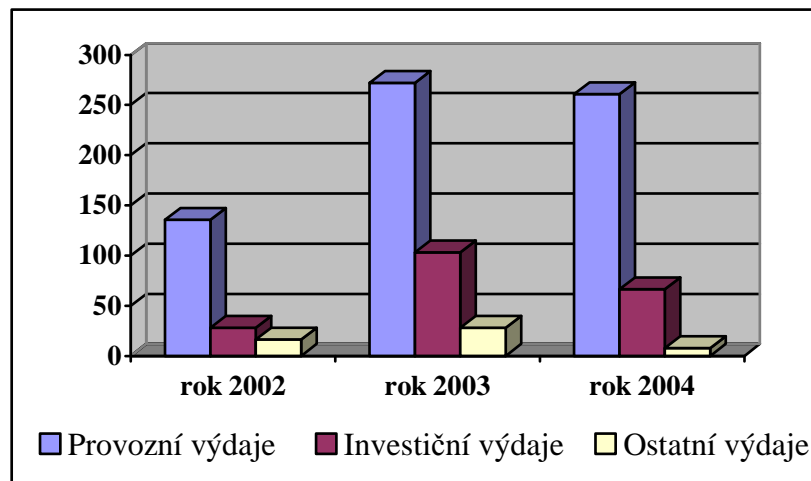
Tab. č. 18: Vývoj provozních, investičních a ostatních výdajů (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Provozní výdaje	135 816	271 986	260 753
Investiční výdaje	27 974	103 144	66 161
Ostatní výdaje	16 370	27 973	7 815

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Pro lepší srovnání si ukažme vývoj a poměr jednotlivých výdajů na následujících grafech, do nichž jsou zařazeny také ostatní výdaje - financování, aby nedošlo ke zkreslení údajů.

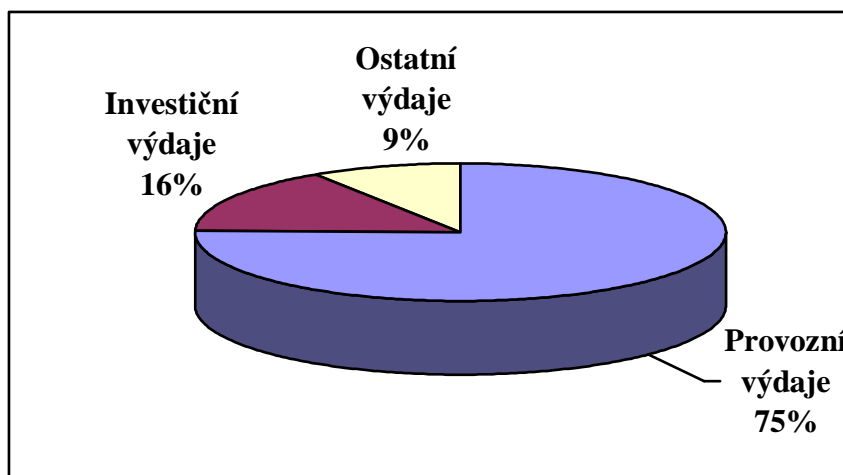
Graf č. 9: Vývoj jednotlivých druhů výdajů (v mil. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování

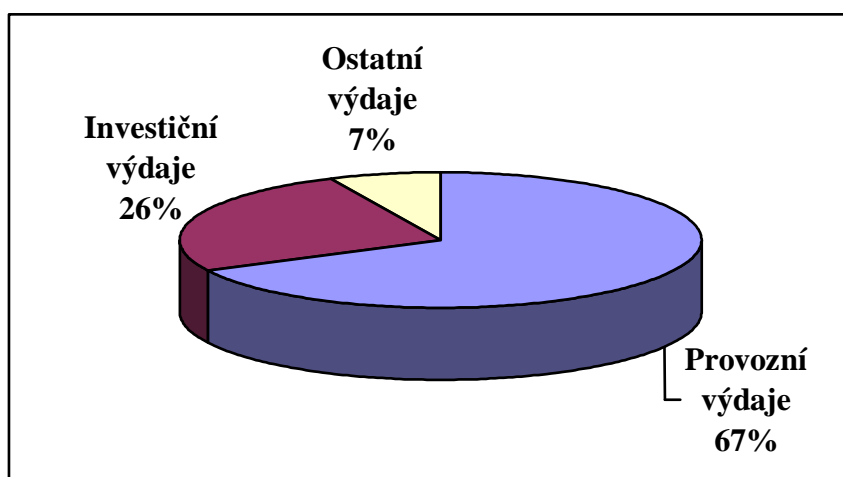
Jak můžeme vidět, objem všech tří druhů výdajů v roce 2003 oproti předcházejícímu roku vzrostl, zatímco následující rok opět poklesl.

Graf č. 10: Poměr jednotlivých výdajů na celkových výdajích v roce 2002

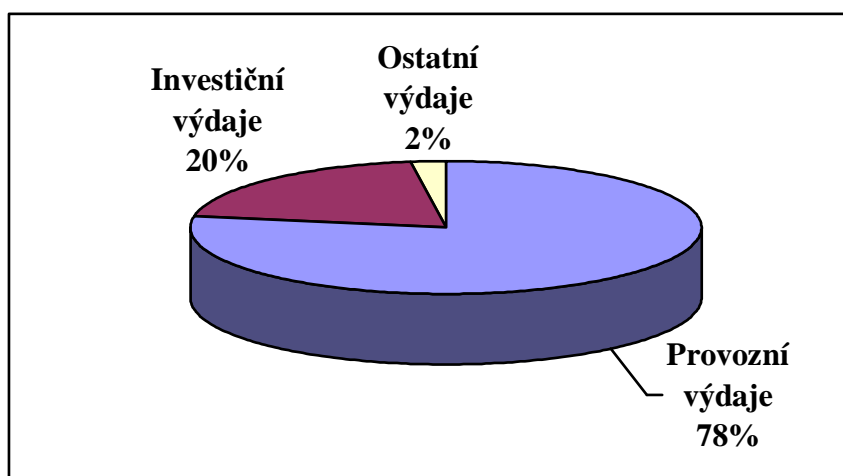
Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 11: Poměr jednotlivých výdajů na celkových výdajích v roce 2003

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 12: Poměr jednotlivých výdajů na celkových výdajích v roce 2004

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafů č. 10, 11 a 12 vyplývá, že významnější podíl na celkových příjmech měly ve všech třech letech provozní výdaje, které v roce 2002 tvořily 75% na celkových výdajích, v roce 2003 potom poklesly na 67% a v roce 2004 vzrostly na 78%.

Stejný vývoj měly také investiční výdaje, jejichž poměr v roce 2003 vzrostl z 16% na 26% a následující rok opět poklesl na 20%.

Poměr ostatních výdajů během sledovaného období postupně klesal.

9.2 Provozní výdaje

Tab. č. 19: Vývoj provozních výdajů (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Provozní výdaje	135 816	271 986	260 753

Zdroj: vlastní zpracování [14]

U provozních výdajů jsem v roce 2003 vysledovala nárůst o 136 170 tis Kč a v roce 2004 pokles o 11 233 tis. Kč.

Aby mohly být tyto změny lépe odůvodněny, jsou výdaje rozděleny na výdaje jednotlivých odborů Městského úřadu Zábřeh. Z nich jsou však vyčleněny osobní výdaje - platy, které byly sledovány zvlášť.

Jak už bylo dříve zmíněno, v roce 2002 došlo ke zrušení okresních úřadů. Tato skutečnost ovlivnila jak počet pracovníků, tak organizační strukturu Městského úřadu Zábřeh. Jednotlivé rozpočty let 2002 – 2004 jsou tedy zpracovány v třídění podle různých organizačních struktur, proto jsem se je snažila přizpůsobit současné organizační struktuře.

Tab. č. 20: Vývoj provozních výdajů u jednotlivých odborů (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Odbor správní	0	852	114
Odbor vnitřní správy	6 512	13 040	15 101
OSMM ⁵	29 505	40 252	26 539
Odbor informatiky	2 717	4 100	2 494
Odbor soc. a zdrav.	51 788	60 620	67 497
Odbor rozvoje	0	2 012	196
Odbor finanční	926	1 183	9 008
OŠKT ⁶	18 626	92 688	96 398

Zdroj: vlastní zpracování [14]

9.2.1 Odbor správní

Ve správním odboru se v roce 2002 projeví jen osobní výdaje na platy, které jsou však sledovány zvlášť, proto je tato položka nulová a není tedy možné provést kvalifikované srovnání.

Provozní výdaje roku 2003 jsou dány výdaji na právní služby za dopravní přestupky a také výdaji na životní prostředí, kde hrála velkou roli především úhrada majetkových škod po povodních a také více než půlmilionová dotace na lesy.

V roce 2004 byly tyto výdaje tvořeny nižšími náklady na životní prostředí, např. na lesnické uniformy a na odborné programy pro ochranu životního prostředí.

9.2.2 Odbor vnitřní správy

U odboru vnitřní správy došlo v roce 2003 k nárůstu provozních výdajů, který byl způsoben zejména zvýšením výdajů na vlastní provoz úřadu, a to především následkem zrušení okresních úřadů.

⁵ OSSM – Odbor správy majetku města

⁶ OŠKT – Odbor školství, kultury a tělovýchovy

9.2.3 Odbor správy majetku města

K velkému zvýšení provozních výdajů odboru správy majetku města došlo v roce 2003 hlavně kvůli navýšení základního kapitálu firmy EKO servis o 11,8 mil. Kč. Firma EKO servis je společností s ručením omezeným a město Zábřeh je jejím stoprocentním vlastníkem.

9.2.4 Odbor informatiky

U odboru informatiky je nárůst a následný pokles provozních výdajů dán aktuální potřebou. Provozními výdaji jsou zde např. výdaje na připojení k internetu, na pásy a tonery, nájem projektoru a další.

9.2.5 Odbor sociální a zdravotní

Postupný nárůst provozních výdajů u odboru sociálního a zdravotního představují především rostoucí výdaje na provoz příspěvkových organizací města, které jsou ovlivněny hlavně růstem mezd.

V roce 2004 tvoří významnou položku provozních výdajů příspěvky na sociální služby Charitě Zábřeh a příspěvek charitě Olomouc.

9.2.6 Odbor rozvoje

Odbor rozvoje byl dříve sloučen s odborem informatiky a teprve roku 2004 byl samostatně vyčleněn. Nulový údaj v roce 2002 je dán tím, že se v tomto roce neprojeví žádné provozní výdaje na studie investičních záměrů, které jsou v této oblasti sledovány.

Více než dvoumilionová hodnota v roce 2003 je způsobena řadou projektových studií a investičních záměrů, na základě kterých mělo v následujících letech dojít k investičním akcím. Na provozních výdajích se v roce 2003 podílely především studie, které se týkaly přestavby bývalých kasáren na byty, opravy přednádražního prostoru a nádraží, kanalizace v příměstské části Ráječek a projektové dokumentace restaurace Klub.

9.2.7 Odbor finanční

U provozních výdajů finančního odboru mě zaujala daň z příjmu města placená z rozpočtu, která je v roce 2002 nulová. Tato skutečnost byla způsobena tím, že v tomto roce docházelo k zálohovému placení daně z příjmu města, která byla předchozí rok přeplicena a proto se objevila pouze v příjmové oblasti.

V roce 2004 došlo především k nárůstu daně z příjmu města placené z rozpočtu. V tomto roce navíc město poskytlo příspěvek na koupi pozemků rybníku Oborník společnosti EKO servis ve výši 2,5 mil. Kč.

9.2.8 Odbor školství, kultury a tělovýchovy

Nejmenší výdaje v oblasti školství, kultury a tělovýchovy byly v roce 2002. V dalších dvou letech došlo k obrovskému zvýšení hlavně ve výdajích na provoz příspěvkových organizací města. Tento rozdíl je způsoben tím, že v roce 2002 byly zasílány platy od krajského úřadu přímo příspěvkovým organizacím, zatímco v následujících letech byly přerozdělovány prostřednictvím města. Proto se jak v příjmové tak ve výdajové oblasti obecního rozpočtu objevuje v roce 2003 a 2004 navýšení.

V roce 2003 došlo k nárůstu výdajů také z důvodu oslav výročí 750 let města, dále k nárůstu výdajů na provoz stadionu, provoz příspěvkové organizace Klub, mateřského a rodinného centra a také k výdajům na opravu husitského kostela. Menší nárůst v roce 2004 způsobily výdaje na opravu a údržbu soch a kulturních památek a výdaje na nově zavedený bulletin města Zábřeha.

9.2.9 Osobní výdaje - Platy

Tab. č. 21: Vývoj platů (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Platy	25 742	40 729	43 406

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Růst osobních výdajů na platy může být způsoben postupným zvyšováním mezd, hlavním důvodem je však rostoucí počet pracovníků. V roce 2003 je navýšení téměř o 15 mil. Kč závislé především na zrušení okresních úřadů, kdy bylo na obecních úřadech zřízeno mnoho nových pracovních míst a přijata řada nových zaměstnanců.

Tab. č. 22: Vývoj počtu zaměstnanců

Rok	2002	2003	2004
Počet zaměstnanců	99	154	158

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Tabulka č. 22 ukazuje zvyšování počtu stálých pracovníků, včetně uvolněných zastupitelů.

Údaje v tabulkách č. 21 a 22 však nezahrnují zaměstnance, kteří jsou k městu v pracovním poměru na základě dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti, protože údaje o těchto zaměstnancích se v rozpočtu města neprojevují.

9.3 Investiční výdaje

Investiční výdaje jsou obcí vynakládány na pořízení hmotného a nehmotného investičního majetku a pozemků, dále se mezi ně řadí výdaje související s investičními nákupy (např. investiční úroky, daně placené v souvislosti s investicí) a v neposlední řadě také výdaje na nákup akcií a majetkových podílů.

Do investičních výdajů jsou zahrnuty jak vlastní investiční akce, tak projektové úkoly.

Tab. č. 23: Vývoj investičních výdajů (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Investiční výdaje	27 974	119 654	66 161

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Investiční výdaje mají velmi proměnlivý charakter. Z tabulky č. 20 můžeme vidět jejich velký nárůst v roce 2003 zhruba o 75 mil. Kč. Následující rok poklesly o 37 mil. Kč.

Jak bylo vysledováno z rozpočtů jednotlivých let, spousta investičních výdajů se během sledovaného období opakovala. Byly to např. výdaje na výkupy pozemků a staveb, na opravy kanalizací, na úpravy městské zeleně, různé rekonstrukce z bytového fondu (např. zateplování domů, výměna oken, apod.), spousta investic týkající se mateřských škol, základních škol, školních jídelen a mnoho dalších.

Ze všech investičních výdajů byly proto vybrány ty, které se nejvíce podílely na jejich vývoji v letech 2002 – 2004.

V roce 2002 byly značné investiční výdaje vynaloženy především na rekonstrukci čističky odpadních vod v Zářeze ve výši 10 mil Kč a na stavební úpravy budovy Městského úřadu Zábřeh za více než 12 mil. Kč. Dále byly v tomto roce investiční výdaje tvořeny výdaji na výkup pozemků a staveb a také na výkup pozemků stadionu do vlastnictví města ve výši 2 mil. Kč.

Zvýšení investičních výdajů v roce 2003 je způsobeno plánováním a realizací četných investičních akcí.

Asi nejvýznamnější částku tvoří výdaje na rekultivaci skládky Skalička, ve výši 31 mil Kč. V tomto roce pokračovala rekonstrukce čističky odpadních vod, kde investiční výdaje dosáhly téměř 28 mil Kč. Byly také dokončeny stavební úpravy budovy Městského úřadu za 3 mil. Kč.

Výdaje na nákup akcií vodohospodářské společnosti tvořily v tomto roce 16,5 mil. Kč. Další investiční výdaje byly vynaloženy na výkup budovy a její následnou rekonstrukci pro účely vybudování kina. Tato částka činila necelých 14 mil. Kč.

Nemalou částku, asi 8 mil. Kč, tvořily také výdaje na rekonstrukci restaurace Klub, dále investiční výdaje na mateřské školy, základní školy a školní jídelny ve výši 6 mil. Kč, které zahrnovaly i výdaje na rekonstrukci školní jídelny za téměř 3 mil. Kč. Oprava komunikací a parkoviště si v tomto roce vyžádala 1 mil. Kč, stejně jako různé rekonstrukce z bytového fondu.

Investiční výdaje byly stejně jako v roce 2002 tvořeny také výdaji na výkup pozemků stadionu do vlastnictví města v částce necelých 2 mil Kč. Další investiční akcí je „projekt kasárna“, tzn. přestavba bývalých kasáren na byty. Investiční výdaje na tento projektový úkol činily 1 800 tis. Kč.

V roce 2004 investiční výdaje oproti roku 2003 poklesly a dosáhly 66 161 tis. Kč.

Největší částku 31 mil. Kč tvořil projektový úkol Kasárna (přestavba na byty). Investiční výdaje na školy byly v tomto roce necelých 3 mil Kč a také byla rekonstruována základní škola v ulici Školská za 10,5 mil. Kč.

Investiční výdaje na rekonstrukci kina činily více než 4 mil Kč, výdaje na rekonstrukce z bytového fondu 2 mil. Kč, výdaje na výkup pozemků stadionu 2 mil Kč a výdaje na oslavy 750 let výročí města 2,5 mil Kč.

Na výkup pozemků a staveb byly vynaloženy investiční výdaje ve výši 1 mil Kč a na vybudování kanalizace v ulici Nemilská také ve výši 1 mil. Kč.

Výdaje na komplexní řešení informačního systému města a organizačních složek, rekonstrukci www stránek a investice do informatiky dosáhly v roce 2004 výše 2,5 mil Kč.

9.4 Ostatní výdaje - financování

Tab. č. 24: Vývoj ostatních výdajů (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Ostatní výdaje	16 370	27 973	7 815

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Do ostatních výdajů města jsou v letech 2002 – 2004 zahrnuty splátky úvěrů a jistin, splátky půjček, splátky půjček do fondu rozvoje bydlení a také vyúčtování zálohy na zisk do hospodářské činnosti, ze které byl předcházející rok převáděn zisk do rezervního fondu města.

Ostatními výdaji – financováním se budu podrobněji zabývat v následující kapitole.

10 FINANCOVÁNÍ

Financování je podle rozpočtové skladby zařazeno do třídy 8. Jedná se o pokrytí salda příjmů a výdajů.

Tab. č. 25: Saldo příjmů a výdajů (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Příjmy⁷	187 952	368 024	346 622
Výdaje⁸	163 790	375 130	326 914
Saldo P a V	24 162	- 7 106	19 708

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Tabulka č. 22 ukazuje rozdíl mezi příjmy a výdaji a tedy potřebu financování.

V roce 2002 a 2004 byly příjmy větší než výdaje. V těchto letech tedy mohlo dojít k záporným hodnotám ve financování. Naopak v roce 2003 výdaje převýšily příjmy a proto v tomto roce muselo financování dosáhnout kladné hodnoty, aby mohly být vyšší výdaje něčím kryty.

Tab. č. 26: Financování v jednotlivých letech (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Příjmy – financování	7 469	41 717	5 833
Výdaje – financování	16 370	27 973	7 815
Financování	- 8 901	13 744	- 1 982

Zdroj: vlastní zpracování [14]

V roce 2002 tvořily financování v příjmové oblasti převody zůstatků účtů a účelových fondů.

Ve výdajové oblasti byly potom zdroje financování použity na splátku úvěru přijatého v předchozích letech od České spořitelny na výstavbu bytů ve výši 9 mil. Kč. Dále byla také částečně splacena půjčka od Státního fondu životního prostředí na rozšíření třídící linky ve společnosti EKO Servis Zábřeh. Další výdaje tvořilo vyúčtování zálohy na zisk do hospodářské činnosti a také splátka půjčky do fondu rozvoje a bydlení.

⁷ Těmito příjmy jsou celkové příjmy bez ostatních zdrojů, tedy bez financování.

⁸ Těmito výdaji jsou celkové výdaje bez ostatních výdajů, tedy bez financování.

Jelikož v oblasti financování převýšily výdaje v tomto roce příjmy, bylo dosaženo záporné hodnoty financování.

V roce 2003 byl čerpán úvěr od ČSOB ve výši 32, 5 mil Kč, který byl využit na dostavbu kina a čističky odpadních vod. Také došlo k převodům zůstatků účtů a účelových fondů. Financování ve výdajích proběhlo na stejné účely jako v roce 2002. Celkové financování dosáhlo v roce 2003 kladné hodnoty.

V roce 2004 byly do financování v příjmové oblasti převedeny zůstatky účtů a účelových fondů.

Výdajovou část financování tvořila splátka úvěru přijatého v předchozím roce a stejně jako v předchozích letech splátka půjčky od Státního fondu životního prostředí.

Financování nabylo v roce 2004 opět záporné hodnoty.

Když v jednotlivých letech pokryjeme saldo příjmů a výdajů financováním těchto let, zjistíme výsledky hospodaření za období let 2002 - 2004.

Tab. č. 27: Výsledek hospodaření v jednotlivých letech (v tis. Kč)

Rok	2002	2003	2004
Saldo P a V	+ 24 162	- 7 106	+ 19 708
Financování	- 8 901	+ 13 744	- 1 982
Výsledek hospodaření	15 261	6 638	17 726

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Jak můžeme vidět, ve všech třech letech dosáhlo město Zábřeh kladného výsledku hospodaření. Tato skutečnost nám zároveň ukazuje, že město hospodařilo s přebytkovým rozpočtem.

11 VÝPOČET UKAZATELE DLUHOVÉ SLUŽBY

Město Zábřeh každoročně vypočítává ukazatel dluhové služby, který slouží k regulaci zadluženosti obcí.

Usnesení č. 346 o Regulaci zadluženosti obcí a krajů pomocí ukazatele dluhové služby přijala vláda České republiky dne 14. dubna 2004 a proto byl tento ukazatel poprvé počítán za rok 2003.

Aby bylo možné provést kvalifikované srovnání, vypočítala jsem ukazatel dluhové služby také za rok 2002.

Ukazatele dluhové služby by neměl překročit výši 30 %. V případě, že se tak stane, měly by obce přijmout taková opatření, aby v příštím období ukazatel dluhové služby nepřekročily. Přitom musí do 3 měsíců překročení tohoto ukazatele zdůvodnit a oznámit ministerstvu financí, jaká opatření budou přijata.

V případě, že i v dalším roce obec ukazatel dluhové služby překročí, bude při projednávání žádostí této obce o dotaci, o půjčku nebo o návratnou finanční výpomoc přihlédnuto k této skutečnosti.

V následujících tabulkách je uveden postup výpočtu tohoto ukazatele v jednotlivých letech. V roce 2004 došlo ke změně systému výpočtu.

Tab. č. 28: Výpočet ukazatele dluhové služby v roce 2002

	Název položky	Zdroj	Stav k 31. 12. 2002 (v tis Kč)
1.	Daňové příjmy	Rozpočet	100 054
2.	Nedaňové příjmy	Rozpočet	4 737
3.	Kapitálové příjmy	Rozpočet	2 777
4.	Přijaté dotace	Rozpočet	80 384
5.	Dluhová základna	ř.1 + ř.2 + ř.3.	187 952
6.	Úroky	Rozpočet	912
7.	Splátky jistin a dluhopisů	Rozpočet	25 400
8.	Splátky leasingu	Rozpočet	0
9.	Dluhová služba	ř. 5 + ř. 6 + ř. 7	26 312
10.	Ukazatel dluhové služby	ř. 8 / ř. 4	14 %

Zdroj: vlastní zpracování [14]

Tab. č. 29: Výpočet ukazatele dluhové služby v roce 2003

	Název položky	Zdroj	Stav k 31. 12. 2003 (v tis Kč)
1.	Daňové příjmy	Rozpočet	112 617
2.	Nedaňové příjmy	Rozpočet	33 252
3.	Kapitálové příjmy	Rozpočet	6 012
4.	Přijaté dotace	Rozpočet	216 143
5.	Dluhová základna	ř.1 + ř.2 + ř.3.	368 024
6.	Úroky	Rozpočet	323
7.	Splátky jistin a dluhopisů	Rozpočet	27 973
8.	Splátky leasingu	Rozpočet	0
9.	Dluhová služba	ř. 5 + ř. 6 + ř. 7	28 296
10.	Ukazatel dluhové služby	ř. 8 / ř. 4	7,69 %

Zdroj: Závěrečný účet roku 2003

Tab. č. 30: Výpočet ukazatele dluhové služby v roce 2004

	Název položky	Zdroj	Stav k 31. 12. 2004 (v tis Kč)
1.	Daňové příjmy	Rozpočet	130 285
2.	Nedaňové příjmy	Rozpočet	6 782
3.	Přijaté dotace – finanční vztah ⁹	Rozpočet	88 237
4.	Dluhová základna	ř.1 + ř.2 + ř.3.	225 304
5.	Úroky	Rozpočet	1 087
6.	Splátky jistin a dluhopisů	Rozpočet	7 815
7.	Splátky leasingu	Rozpočet	0
8.	Dluhová služba	ř. 5 + ř. 6 + ř. 7	8 902
9.	Ukazatel dluhové služby	ř. 8 / ř. 4	3,95 %

Zdroj: Závěrečný účet roku 2004

Ukazatel dluhové služby města Zábřeh se ve sledovaném období příznivě vyvíjel. V žádném z těchto let nepřesáhl hranici 30 % a v roce 2004 dokonce klesl na 3,95 %.

⁹ Tato položka obsahuje pouze dotace na školství, sociální a státní správu a sociální dávky obcím s rozšířenou působností a pověřeným obcím.

12 ZÁVĚR

Po prostudování potřebné literatury a právní úpravy byla na základě údajů z rozpočtů a závěrečných účtů z let 2002 – 2004 provedena stručná analýza hospodaření města Zábřeh v letech 2002 - 2004.

V roce 2003 výdaje převýšily příjmy a proto byl v oblasti financování přijat úvěr ve výši 32,5 mil. Kč. Důvod přijetí úvěru a také nárůst v oblasti výdajů byl zapříčiněn především vyšší investiční aktivitou v tomto roce. Navíc došlo v roce 2003 také k velkému nárůstu příjmů. U přijatého úvěru dochází k postupnému splácení v následujících letech, v nichž se při sestavování rozpočtu s těmito splátkami se počítá.

Protože má město Zábřeh každoročně dostatečné příjmy na pokrytí dluhové služby, mohou usoudit, že nedochází k výrazné zadluženosti města.

V současnosti nejsou známy skutečnosti, které by mohly trend hospodaření města ohrozit. V nejbližší době nebudou probíhat žádné významné vynucené investice v podobě oprav majetku města v havarijním stavu. Dojde pouze k opakujícím se investičním výdajům např. na opravy kanalizací, opravy komunikací, na údržbu městské zeleně, rekonstrukce z bytového fondu, apod. Tyto investice jsou zahrnuty do rozpočtových výhledů připravovaných akcí (projektových úkolů) v rámci SPD.

Jak můžeme vysledovat v analytické části této práce, město Zábřeh dosahovalo během sledovaného období kladného výsledku hospodaření, z čehož vyplývá, že město hospodaří s přebytkovým rozpočtem. Na základě přebytkového hospodaření převládá v současné době tendence investovat volné finanční prostředky do rozvoje města.

Navrhuji, aby byla v případě neinvestování těchto prostředků provedena analýza možností, na jejímž základě by volné finanční prostředky byly co nejvýhodněji uloženy za účelem jejich zhodnocení.

Během zpracovávání této práce a praxi na Městském úřadě v Zábřehu jsem se seznámila s problematikou sestavování rozpočtu a rozpočtových změn.

Pozitivním poznatkem je, že při sestavování rozpočtu je nejdříve vyčíslena výše příjmů a teprve v závislosti na těchto příjmech je stanoven objem výdajů.

V dřívějších letech však bylo obecným problémem, že zastupitelům byly návrhy rozpočtu a rozpočtových změn předkládány ve formě, která pro ně nebyla zcela srozumitelná a přijatelná.

Na základě tohoto problému již byla provedena analýza metodologie sestavování rozpočtu a přípravy rozpočtových změn a došlo k přijetí nových opatření a systémových změn.

Výsledkem je zpracování dokumentu, který obsahuje přesné termíny, do nichž mají být předloženy návrhy rozpočtů a rozpočtových změn. Dále došlo také ke zpracování střednědobého plánovacího dokumentu (SPD; viz kapitola č. 7), jakožto nástroje pro práci s rozpočtem města. SPD se na Městském úřadě v Zábřehu plně používá od začátku roku 2005.

Problémem zůstává, že stanovené termíny pro předkládání návrhů rozpočtových změn nebývají často dodrženy. Dále někteří zastupitelé nemají často dostatek času a v některých případech ani dostatečný zájem na seznámení se se systémem SPD a mnohdy si neuvědomují svoji zodpovědnost při rozhodování. Tyto případy proto vedou ke komplikacím sestavování rozpočtu a rozpočtových změn.

Vzhledem k nastíněnému problému, který spadá do oblasti hospodářské politiky a vlastní metodologie sestavování rozpočtu a přípravy jeho změn navrhuji, aby byla dokončena analýza metodologie sestavování rozpočtu vedoucí k řešení tohoto problému.

Cílem této bakalářské práce je podat návrh na zdokonalení hospodaření města Zábřeh.

Po vyhodnocení provedené analýzy nebyly shledány žádné zřetelné disproporce v hospodaření – tedy zásadní disproporce v příjmové oblasti, ve výdajové oblasti a v trendech zadluženosti města. Mohu proto usoudit že z tohoto hlediska je hospodaření města Zábřeh v pořádku. Došla jsem také k závěru, že hospodaření města Zábřeh probíhá podle zákonných norem a předpisů a je celkem stabilní.

Opatření pro zdokonalení hospodaření města Zábřeh je tedy nutné navrhnout zejména v oblasti metodologie práce s rozpočtem a rozpočtovým výhledem a také v oblasti strategického plánování investic na základě zjištění potřeb veřejnosti.

13 CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ

The main purpose of this work is the proposal on improving the town of Zábřeh management.

The data for possible proposals were obtained by doing the management analysis of the town of Zábřeh during the time of 2002 – 2004. The budgets and closing accounts from 2002 – 2004 were used for this analysis.

First I read over the special literature and legal regulations and then I specified the acquired information in theoretical part of this work.

The analytical part is divided into several areas.

In the first one the income analysis was carried out.

In order to specify incomes trend better, the total incomes were divided into individual sorts. Then I investigated with the causes of incomes fall or growth. In this area was compared the development of tax incomes between the municipal budget and the state budget, too.

In the second area of this work I engaged in budgeted expenses. Total expenses were divided into the operating expenses and the investment ones. The operating costs were analyzed according to individual departments.

The third part contains financing. I engaged in balance of incomes and expenses in this area and I also investigated with results of management during individual years.

In the last area the index of debt service was calculated.

On the basis of performed analysis I can state that the town of Zábřeh management runs according to the rules of law and in my opinion this management is relatively stable.

As we can see in the analytical part of this work, the town of Zábřeh manages with the surplus budget and during the monitored period there were no high debts.

Positive note is that the expenses of the budget are determined after real value of incomes is known.

In my opinion there is no big disproportion in the town of Zábřeh management and there are no facts known currently to influence this trend.

Earlier there was a problem that municipal board obtained the proposals of the budget and the budget changes in a form, which was not crabled for them. So the analysis was carried out and some new steps were accepted.

The result is a medium-term plan document, which makes the work with the budget possible. The document that contains accurate deadlines for presenting of the budget changes was worked out, too.

Still there is a problem that deadlines are not often observed and part of municipal board has lack of time and interest to acquaint with medium-term plan document. These problems still complicate the formation of the budget and the budget changes.

I suggest to complete analyses of methodology of making budget and budget changes in order to solve this problem.

At present, there is a tendency to invest free supply of financial resources into the town development. If financial resources are not invested, I suggest placing them by reason of their estimation.

14 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] HAMERNÍKOVÁ, B. a kol. *Veřejné finance*. 1. vydání. Praha: VŠE v Praze, 1998. ISBN 80-7079-644-8.
- [2] HAMERNÍKOVÁ, B., KUBÁTOVÁ, K. *Veřejné finance – učebnice*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, s.r.o., 2000. ISBN 80-902752-1-4.
- [3] KINŠT, J. *Rozpočtová skladba v roce 2004*. 1. vydání. Praha : Pragoeduca, 2004. ISBN 80-7310-016-9.
- [4] MATES, P., WOKOUN, R. a kol. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, spol. s r.o., 2001. ISBN 80-7175-100-6.
- [5] NOVÁKOVÁ, Š. *Účetnictví rozpočtových organizací, okresních úřadů a obcí*. 1. vydání. Praha: VŠE v Praze, 1997. ISBN 80-7079-069-5.
- [6] PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vydání. Praha: Management press, NT Publishing, s.r.o., 2004. ISBN 80-7261-086-4.
- [7] TOTH, P. *Ekonomika měst a obcí*. 1. vydání. Praha: VŠE v Praze, 1998. ISBN 80-7079-693-6.
- [8] TOTH, P. a kol. *Regionální a municipální ekonomika*. 1. vydání. Praha: VŠE v Praze, 2000. ISBN 80-245-0052-3.
- [9] Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 1. vydání. Praha: IFEC, 2001. ISBN 80-86412-08-3.
- [10] Zákon č. 128/2000 sb., o obcích (obecní zřízení).
- [11] Zákon č. 250/2000 sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.
- [12] Zákon č. 243/2000 sb., o rozpočtovém určení daní.
- [13] Organizační řád Městského úřadu Zábřeh a organizačních složek města Zábřeh.
- [14] Rozpočty a závěrečné účty města Zábřeh z let 2002 – 2004.
- [15] <http://meu.zabreh.cz>.
- [16] <http://www.mfcr.cz>.
- [17] <http://www.denik.obce.cz>.

15 SEZNAM PŘÍLOH

P I Organizační struktura Městského úřadu Zábřeh

P II Základní druhové rozdělení příjmů

P III Základní schéma druhové struktury výdajů

P IV Zámek – sídlo Městského úřadu Zábřeh

Název souboru: bakalářka.doc
Adresář: H:\BP
Šablona: H:\AppData\Microsoft\Šablony\Normal.dot
Název: Finanční hospodaření územních samosprávných celků se řídí
jejich rozpočtovým výhledem a ročním rozpočtem
Předmět:
Autor: Miloš Sléžka
Klíčová slova:
Komentáře:
Datum vytvoření: 30.9.2005 13:54
Číslo revize: 161
Poslední uložení: 7.12.2005 10:26
Uložil: G_Krempkova
Celková doba úprav: 7 576 min.
Poslední tisk: 7.12.2005 10:51
Jako poslední úplný tisk
Počet stránek: 62
Počet slov: 11 495 (přibližně)
Počet znaků: 65 525 (přibližně)